

Metodické postupy aktualizácie a údržby registra poľnohospodárskej pôdy LPIS

Predkladá: Mgr. Radka Poláková

Pozícia: riaditeľka odboru správy a údržby LPIS

Podpis:

Schválil: JUDr. Ing. Peter Paulovič

Pozícia: riaditeľ sekcie kontroly na mieste

Podpis

Dátum účinnosti: Kampaň 2025 a ďalej

Verzia : IV.

Obsah

Verzia dokumentu:	4
Zoznam použitých skratiek:	5
1. Úvod	6
2. Súvisiace právne normy	6
3. Systém identifikácie poľnohospodárskych pozemkov – LPIS	8
3.1. Definícia dielu pôdneho bloku	8
3.2. Poľnohospodárska plocha	10
3.3. Kultúry v LPIS	12
3.3.1. Orná pôda – OP	12
3.3.2. Trvalý trávny porast – TTP	14
3.3.3. Trvalé kultúry	22
3.3.3.1. Chmeľnica	22
3.3.3.2. Vinica	22
3.3.3.3. Sad	23
3.3.3.4. Trvalé plodiny	24
3.3.3.5. Zalesnená poľnohospodárska pôda	26
3.3.4. Agrolesnícky systém	26
4. Aktualizácia LPIS	27
4.1. Hranice DPB	28
4.2. Plochy nevyužívané na poľnohospodárske účely	28
4.2.1. Dočasne nevyužívané na poľnohospodárske účely	28
4.2.2. Trvale nevyužívané na poľnohospodárske účely	29
4.3. Typy aktualizácie LPIS	32
4.4. Rýchla návšteva v teréne - RFV	34
4.5. Aktualizácia LPIS z podnetov poľnohospodárov	35
5. Evidencia nespôsobilých plôch v LPIS – vratky	36
6. Postavenie LPIS voči ostatným kontrolným mechanizmom	37
7. Kondicionalita	37
7.1. DPEP 1 Udržiavanie trvalého trávneho porastu	38
7.2. DPEP 2 Ochrana mokradí a rašelinísk	38
7.3. DPEP 3 Zákaz vypaľovania strnísk na ornej pôde, ak nie je dôvodom zabezpečenie zdravia rastlín	38
7.4. DPEP 4 Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov	38
7.5. DPEP 5 Riadenie obrábania pôdy, zníženie rizika degradácie a erózie pôdy vrátane zohľadnenia sklonu svahov	40

7.6.	DPEP 6 Minimálne pokrytie pôdy, aby nebola pôda počas najcitlivejších období ponechaná bez porastu	40
7.7.	DPEP 7 Striedanie plodín na ornej pôde	40
7.8.	DPEP 8 Minimálny podiel poľnohospodárskej plochy vyčlenenej na neproduktívne plochy alebo prvky	41
7.9.	DPEP 9 Zákaz konverzie alebo orania trvalého trávneho porastu označeného ako citlivý z hľadiska životného prostredia	51
8.	Neprojektové opatrenia.....	53
8.1.	Biotopy poloprirodných a prírodných biotopov tráv	53
8.2.	Biotop dropa fúzatého.....	54
8.3.	Biotop sysľa pasienkového	54
8.4.	Biotopy druhov v územiach európskeho významu	54
8.5.	Oblasti s prírodnými obmedzeniami alebo inými osobitnými obmedzeniami - ANC	54
9.	Ostatné referenčné vrstvy evidované v LPIS	54
9.1.	Územia Európskeho významu	54
9.2.	Chránené vtáacie územie – CHVÚ.....	55
9.3.	Chránené vodohospodárske oblasti	55
9.4.	Zatrávňovanie podmáčanej ornej pôdy	55
9.5.	Bonitované pôdno-ekologické jednotky BPEJ 6-9	55
9.6.	Svahovitosť.....	56
9.7.	Lokality LPIS.....	56
9.8.	Údaje z katastra nehnuteľností	56
10.	Ekoschémy	57
10.1.	Neproduktívne plochy a prvky v rámci ekoschémy.....	57
10.1.1.	Biopásy	57
10.1.2.	Bylinné políčka.....	57
10.1.3.	Ostrov biodiverzity.....	58
10.1.4.	Priekopa	58

Verzia dokumentu:

Autor	Dátum	Verzia	Popis zmeny
Radka Poláková, Kristína Šlauková	1.9. 2021	1.0	Vytvorenie metodiky aktualizácie LPIS
Alexandra Zamecová, Lucia Cabanová	2.5.2022	2.0	Aktualizácia a doplnenie metodiky
Radka Poláková	1.9.2023	3.0	Aktualizácia a doplnenie metodiky o nové prvky SPP
Radka Poláková, Alexandra Zamecová, Petra Župová	1.9.2024	4.0	Aktualizácia a doplnenie metodiky o nové a upravené prvky v rámci zmien legislatívy

Zoznam použitých skratiek:

Skratka	Význam
BC	Brehová čiara
CKN	Parcela registra „C“ katastra nehnuteľností
DPB	Diel pôdneho bloku
DPEP	Dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky
DPZ	Diaľkový prieskum Zeme
EK	Európska komisia
EKN	Parcela registra „E“ katastra nehnuteľností
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EV	Externé vrstvy
GIS	Geografický informačný systém
GSAA	Geopriestorová žiadosť o podporu
HU	Hranice užívania
CHM	Kultúra - chmeľnica
IACS	Integrovaný administratívno-kontrolný systém
JRC	Joint Research Centre
JŽ	Jednotná žiadosť
KNM	Kontrola na mieste
NP	Neproduktívny prvok
LPIS	Systém identifikácie poľnohospodárskych pozemkov - Register poľnohospodárskej pôdy
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
NPPC – VÚPOP	Národné potravinárske a poľnohospodárske centrum – Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
NZ	Nárazníkové zóny
OP	Kultúra – orná pôda
PH	Požiadavky hospodárenia
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PPF	Ostatná poľnohospodárska pôda
QA	Quality assesment
RFV	Rapid field visit – rýchla návšteva v teréne
RRD	Rýchlo rastúce dreviny
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
TP	Trvalé plodiny
TTP	Trvalý trávny porast
VHR	Very high resolution - snímky s veľmi vysokým rozlíšením
VIN	Kultúra - Vinica
ZPP	Kultúra – zalesnená poľnohospodárska pôda

1. Úvod

LPIS – identifikačný systém poľnohospodárskych pozemkov, je kľúčovou zložkou IACS pre podpory viazané na pôdu. Legislatívna a koncepčná báza LPIS je integrovaná v niekoľkých Nariadeniach EÚ a technických špecifikáciách EÚ. Podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 2021/2116 článku 68 je systém identifikácie poľnohospodárskych pozemkov definovaný ako geografický informačný systém vytvorený a pravidelne aktualizovaný členskými štátmi na základe leteckého alebo priestorového ortozobrazenia s jednotným štandardom, ktorý zaručuje úroveň presnosti, ktorá je prinajmenšom rovnocenná presnosti kartografického zobrazenia v mierke 1:5000. LPIS predstavuje vektorové hranice poľnohospodárskej krajiny a nesie informácie o jedinečnom kóde, výmere, kultúre/využití pôdy, externých vrstiev, atď.

Predstavuje referenčnú plochu, na podklade ktorej si prijímatelia zakresľujú hranice užívania (HU) v systéme GSAA. Základným objektom je diel pôdneho bloku.

Tento dokument vyplýva z povinnosti Slovenskej republiky vytvoriť, udržiavať a aktualizovať LPIS. Dokument poskytuje aktuálne informácie o vedení a aktualizácii LPIS pre potreby administrácie jednotných žiadostí v prostredí Pôdohospodárskej platobnej agentúry.

2. Súvisiace právne normy

- Zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 280/2017 Z. z.“);
- Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Nariadenie vlády SR č. 435/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára a kondicionality; a usmernenie k tomuto nariadeniu vládu
- Nariadenie vlády SR č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb; a usmernenie k tomuto nariadeniu vládu
- Nariadenie vlády SR č. 437/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 152/2013 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou prechodných vnútroštátnych platieb v znení neskorších predpisov;
- Nariadenie vlády SR č. 3/2023 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory na neprojektové opatrenia Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky; a usmernenie k tomuto nariadeniu vládu
- Nariadenie vlády SR č. 75/2015 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v súvislosti s opatreniami programu rozvoja vidieka (ďalej len „NV SR č. 75/2015 Z. z.“) v znení neskorších predpisov;

- Nariadenie vlády SR č. 152/2013 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou prechodných vnútroštátnych platieb v znení neskorších predpisov;
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2021/2115 z 2. decembra 2021, ktorým sa stanovujú pravidlá podpory strategických plánov, ktoré majú zostaviť členské štáty v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (strategické plány SPP) a ktoré sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 a (EÚ) č. 1307/2013;
- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/1317 z 27. júla 2022, ktorým sa stanovujú výnimky z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115, pokiaľ ide o uplatňovanie noriem dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu pôdy (normy GAEC) 7 a 8 v roku podávania žiadostí 2023;
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2022/126 zo 7. decembra 2021, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 o dodatočné požiadavky na určité typy intervencie stanovené členskými štátmi v ich strategických plánoch SPP na obdobie 2023 až 2027 podľa uvedeného nariadenia, ako aj o pravidlá týkajúce sa pomeru pre normu dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu 1 (norma GAEC 1);
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2021/2116 z 2. decembra 2021 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 1306/2013;
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2022/1172 zo 4. mája 2022, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2116 vzhľadom na integrovaný administratívny a kontrolný systém v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a uplatňovanie a výpočet správnych sankcií v súvislosti s kondicionalitou;
- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/1173 z 31. mája 2022, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2116 v súvislosti s integrovaným administratívnym a kontrolným systémom v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky;
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2022/1408 zo 16. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2116, pokiaľ ide o vyplácanie preddavkov na určité intervencie a podporné opatrenia stanovené v nariadeniach Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 a (EÚ) č. 1308/2013;
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2022/127 zo 7. decembra 2021, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2116 o pravidlá platné pre platobné agentúry a iné orgány, finančné riadenie, schvaľovanie účtov, zábezpeky a používanie eura;
- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/128 z 21. decembra 2021, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2116 vzhľadom na platobné agentúry a ostatné orgány, finančné riadenie, schvaľovanie účtov, kontroly, zábezpeky a transparentnosť;

Ostatné relevantné dokumenty:

- Strategický plán SPP na roky 2023-2027
- Usmernenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

Záväzné dokumenty vydávané JRC EK:

- Technical Recommendations for the 2020 campaign of Remote-sensing control of area-based subsidies (pravidelne aktualizované na WikiCAP);
- Technical Guidance for VHR image acquisition specification (pravidelne aktualizované na G4CAP); Guidelines for best practice and quality checking of ortho imagery, Issue 3.0;
- Guidance document on Aid Applications and Payment Claims referred to in Art. 72 OF Regulation (EU) 1306/2013;
- Guidance document on the On-the-Spot Checks and Area Measurement according to Art. 24, 25, 26, 27, 30, 31, 33A, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 OF Regulation (EU) NO 809/2014 as amended by Regulation (EU) NO 2015/2333 and Regulation (EU) NO 2018/746;
- Guidance document on the Land parcel identification system (LPIS) under art. 5, 9 and 10 of Commission delegated Regulation (EU) NO 640/2014 and on the establishment of the efa-layer referred to in art. 70(2) of Regulation (EU) no 1306/2013
- Working dokument providing an overview of eligibility-related rules regarding areas containing landscape features oblasti

3. Systém identifikácie poľnohospodárskych pozemkov – LPIS

Pôdohospodárka platobná agentúra v zmysle zákona č. 280/2017 Z.z., o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka paragrafu 10 písmenu u) prideliuje identifikačné číslo dielom pôdných blokov a vedie ich evidenciu a písmena v) zabezpečuje cyklickú obnovu dielov pôdných blokov a systém identifikácie poľnohospodárskych pozemkov vrátane aktualizácie ich registrov. V zmysle tohto zákona § 40 bod 2 sa všeobecné predpisy o správnom konaní, nevzťahuje na zabezpečenie cyklickej obnovy dielov pôdných blokov, zabezpečenie systému identifikácie poľnohospodárskych pozemkov, zabezpečenie aktualizácie ich registrov a rovnako podľa bodu 4 daného § na vedenie evidencie dielov pôdných blokov sa nevzťahuje osobitný predpis - Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov. Bez ohľadu na stav LPIS je prijímateľ zodpovedný za svoju žiadosť.

3.1. Definícia dielu pôdneho bloku

Ide o súvislú plochu poľnohospodársky využívanej pôdy spôsobilú na poberanie priamych platieb s viac menej stabilnými prirodzenými alebo umelo vytvorenými hranicami, tvorená jednou kultúrou. Za prírodné hranice považujeme les, vodné toky, kríky a iné zárasty, medze a remízky, pokiaľ nie sú celé obklopené poľnohospodárskou

plochou. Za umelé hranice sa považujú stále ploty, cesty, železnice, rôzne násypy a iné antropogénne prvky. Pod pojmom kultúra chápeme jeden spôsob užívania. Na jednom diele pôdneho bloku môže byť viacero hraníc užívania, pre viacero prijímateľov, ale s rovnakou kultúrou. Pokiaľ poľnohospodárskou činnosťou dôjde k vzniku stabilnej hranice (najčastejšie rôzne brázdy), takého diely budú rozdelené a bude im pridelené nové číslo DPB.

V DPB sa môžu nachádzať určité typy neproduktívnych prvkov. Medzi neproduktívne prvky, ktoré sú súčasťou DPB považujeme (podrobné definície prvkov sú obsiahnuté v samostatnej kapitole):

- Chránené prvky v zmysle DPEP 8, ktoré sa môžu vyskytovať na ornej pôde a trvalých trávnych porastoch
- Priekopy v zmysle NV č. 436/2022 §2 písmeno b)

V Slovenskej republike je minimálna podporovaná výmera stanovená na 0,3 ha. DPB, ale môžu dosahovať aj výmery pod 0,3 ha. Pri aktualizácii LPIS sa uplatňuje pravidlo, že pokiaľ spôsobilá poľnohospodárska plocha dosahuje výmeru 0,1 ha, tak je vykreslená ako samostatný diel. V ojedinelých prípadoch sa v LPIS vyskytujú aj diely, ktoré majú pod 0,1 ha, tieto diely vznikli najčastejšie po kontrole na mieste.

Najčastejšie dôvody vzniku takýchto malých dielov sú:

- Trvalé oplatenie
- Rozdelenie cestami
- Iná kultúra

V prípade inej kultúry je potrebné vždy vychádzať z definície dielu pôdneho bloku ako fyzického bloku. **Fyzický blok musí obsahovať len jednu kultúru.** Neexistuje žiadna výmerová tolerancia, ktorá by povoľovala viacero kultúr na jednom DPB.

Príklad: rozorané pole na diele s kultúrou trvalý trávny porast. Plocha bude vykreslená ako samostatný diel s kultúrou orná pôda

Ortofotosnímka 2022:

Príklad: jeden diel pôdneho bloku tvorený viacerými hranicami užívania (plodinami) a viacerými prijímateľmi
Ortofotosnímka 2024:

Evidované údaje vo vrstve dielov pôdnych blokov:

- Lokalita – lokalita LPIS (pri identifikácii je potrebné sa riadiť lokalitou LPIS, nie katastrálnym územím alebo číslom EKN alebo CKN)
- Skrátený kód DPB
- Výmera – výmera DPB v hektároch zaokrúhlená na 2 desatinné miesta
- Kultúra DPB
- Kód kultúrneho dielu

3.2. Poľnohospodárska plocha

Poľnohospodárska plocha zahŕňa ornú pôdu, trvalé trávne porasty, trvalé plodiny a agrolesnícky systém (§2-3 usmernenie k 435/2022). Na každej deklarovanej poľnohospodárskej ploche musí byť vykonávaná poľnohospodárska činnosť. Pod pojmom poľnohospodárska činnosť sa rozumejú všetky činnosti spadajúce do oblastí: výroby poľnohospodárskych výrobkov okrem produktov rybolovu, ktorá zahŕňa chov zvierat alebo pestovanie plodín vrátane pestovania bavlny a rýchlorastúcich drevín a paludikultúry, udržiavania poľnohospodárskej plochy v stave, v ktorom je vhodná na pastvu alebo pestovanie bez prípravných činností presahujúcich použitie bežných poľnohospodárskych postupov a strojov. (§5-3 usmernenie k 436/2022). **Hlavným cieľom akejkoľvek poľnohospodárskej plochy musí byť vždy poľnohospodárska činnosť.**

V prípade udržiavania plochy sa dotknuté činnosti rozdeľujú podľa toho, či ide o porast na pôde ležiacej úhorom, plochu s trvalými plodínami alebo trvalý trávny porast. Pri pôde ležiacej úhorom prijímateľ udržiava poľnohospodársku plochu najmä zabránením rozširovaniu náletov drevín a odstraňovaním inváznych druhov rastlín a húževnatých burín. Ak ide o plochu s trvalými plodínami, prijímateľ udržiava poľnohospodársku plochu najmä ošetrovaním výsadby a medziradia v súlade s agrotechnickou praxou a výrobným zameraním prijímateľa. V prípade radov výsadby sa udržiavaním rozumie aj ošetrovanie radov výsadby vhodnou agrotechnickou operáciou v čase vhodnom na ošetrovanie a ochrana proti chorobám a škodcom. Ak ide o trvalý trávny porast, prijímateľ udržiava poľnohospodársku plochu kosením alebo spásaním. Doplnkovo k udržiavaniu plochy kosením alebo spásaním možno vykonať aj mulčovanie. (§3-4 usmernenie k 435/2022).

Za nespôsobilú plochu sa považujú plochy na ktorých sa vyskytujú húževnaté buriny a invázne druhy, a na ktorých prijímatelia o priame platby nezabraňujú rozširovaniu samonáletov drevín. Poľnohospodárska plocha vhodná na pestovanie plodín alebo v stave vhodnom na pastvu je taká, kde nedochádza k rozširovaniu samonáletov drevín, sú odstraňované invázne druhy rastlín ustanovené v zmysle zákona č.150/2019 Z.z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych a nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a NV Slovenskej republiky č.449/2019 Z.z., ktorým sa vydáva zoznam inváznych a nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy SR. Ide o zástupcov nasledujúcich rodov: pichliač, bodliak, lopúch, štiav, vratič, palina, pýr, štetka, žihľava, ruman, ihlica a iných druhoch vyskytujúcich sa v malých enklávach, príp. v celoplošných zárastoch. Viď Príloha č.1: Katalóg inváznych druhov a húževnatých burín

Slovenská názov	Latinský názov
Bylinné druhy	
Ambrózia palinolistá	<i>Ambrosia artemisiifolia</i>
Boľševník obrovský	<i>Heracleum mantegazzianum</i>
Glejovka americká	<i>Asclepias syriaca</i>
Netýkavka žliazkatá	<i>Impatiens glandulifera</i>
Pohánkovec (krídlatka)	<i>Fallopia sp. (syn. Reynoutria)</i>
Zlatobyľ kanadská	<i>Solidago canadensis</i>
Zlatobyľ obrovská	<i>Solidago gigantea</i>
Dreviny	
Pajaseň žliazkatý	<i>Ailanthus altissima</i>
Beztvarec krovitý	<i>Amorpha fruticosa</i>
Javorovec jaseňolistý	<i>Negundo aceroides</i>
Kustovnica cudzia	<i>Lycium barbarum</i>

Existencia náletov, inváznych a húževnatých druhov je jedným zo základných kritérií spôsobilosti plochy. Pokiaľ sú na ortofotosnímke identifikované invázne a húževnaté buriny, je potrebné, aby bola ich existencia preverená v čase. V tomto prípade dochádza k overovaniu stavu plochy pomocou satelitných záznamov alebo iných relevantných zdrojov. Pokiaľ na ploche nebolo identifikované ich odstraňovanie, tak sú takéto plochy z DPB odstraňované.

3.3. Kultúry v LPIS

V LPIS rozoznávame 6 kultúr. Pod pojmom kultúra poľnohospodárskej pôdy sa rozumie druh užívania poľnohospodárskej pôdy.

Rozoznávame 3 základné skupiny kultúr:

1. Orná pôda (OP)
2. Trvalý trávny porast (TTP)
3. Trvalé kultúry - trvalé kultúry ďalej v podmienkach SR delíme na:
 - a) Ovocné sady (SAD)
 - b) Vinice (VIN)
 - c) Chmeľnice (CHM)
 - d) Trvalé plodiny (TP)
 - e) Zalesnená poľnohospodárska pôda (ZPP)

3.3.1. Orná pôda – OP

Ide o takú plochu, ktorá je obrábaná na účel pestovania plodín vrátane plochy nevyhnutne potrebnej na obhospodarovanie pestovaných plodín (manipulačné plochy). Plodiny musia byť priamo spojené s pôdou. Hydropónia z pohľadu spôsobilosti je nespôsobilá. Všetky skleníky prípadne fóliovníky pri ktorých bude zistené hydropónne pestovanie, budú z LPIS odstránené.

Ostatné skleníky a plochy s trvalými alebo mobilnými krytmi môžu byť vedené v LPIS s kultúrou orná pôda. Do plochy DPB so skleníkom sa zakresľujú plochy celého skleníku bez ohľadu na manipulačné plochy medzi záhonmi.

Ornou pôdou sa rozumie tiež plocha vhodná na pestovanie plodín (pôda ležiaca úhorom), ktorá prechodne nie je využívaná na pestovanie plodín a ktorá bola v bezprostredne predchádzajúcom období najmenej jeden rok vedená v evidencii dielov pôdnych blokov. Z pohľadu evidencie LPIS plochy, ktoré neboli súčasťou LPIS sa môžu do evidencie dostať len v prípade, že sa na nich nachádza už kultúrna plodina. Žiadosti o rozšírenie LPIS na pôde ležiacej úhorom nebudú do LPIS zaradené.

Do výmery dielov s kultúrou orná pôda sa započítavajú plochy všetkých chránených prvkov a priekop pokiaľ sa na danom diele nachádzajú, alebo sú k nemu priamo priľahlé.

Z pohľadu aktualizácie LPIS sa na dieloch s kultúrou OP overuje preorávanie. Preoranie je možné overiť na satelitných záznamoch Sentinel 2. Orba sa spravidla vykonáva na jar alebo na jeseň, čo je aj prioritné sledované obdobie.

Na plochách, ktoré poľnohospodár nevyužíva na poľnohospodársku výrobu v roku podania žiadosti (pôda ležiaca úhorom) je nevyhnutné, aby z takejto plochy boli odstraňované nálety, invázne a húževnaté rastliny. Zoznam invázných druhov a húževnatých burín je uvedený v kapitole 3.2. a v prílohe č.1.

V zmysle vybraných intervencií je viacero plodín, na ktorých sa počíta vek porastu a určuje rok rozorania. Ide prevažne o rôzne druhy úhoru, biopásov a trávnych zmesí na ornej pôde. Preverovanie takýchto plôch sa vykonáva ku koncu cyklickej aktualizácie LPIS na základe deklarácií poľnohospodárov k príslušnej jednotnej žiadosti. Všetky deklarácie sú preverované v čase pomocou dostupných leteckých, satelitných záznamov a záznamov z misie SENTINEL 2, pričom je preverovaný deklarovaný vek a rok rozorania porastu.

Na plochách, ktoré nie sú zahrnuté do systému striedania plodín päť a viac rokov alebo neboli 5 a viac rokov preorané a v uvedenom období sa na nich nachádzajú trávny alebo iné rastlinné krmivá, sú po 5 roku preklasifikované na TTP. Z pohľadu

aktualizácie LPIS sa každoročne preverujú všetky deklarácie poľnohospodárov s vekom porastu 5.

Základným predpokladom ornej pôdy je jej pravidelné preorávanie, pokiaľ sa pri aktualizácii LPIS zistí, že plocha nebola viac ako 5 rokov preoraná (a to aj v prípade monokultúr ako rôzne druhy d'ateliny, lucerny a pod.), rovnako dochádza k zmene kultúry na uvedených plochách. V prípade takýchto plôch sa preorávanie kontroluje po dobu 5 rokov pomocou Sentinelov.

Plochy, ktoré aj po dobu viac ako 5 rokov zostávajú ornou pôdou, sú také, ktoré boli zriadené pre plnenie podmienok kondicionality – DPEP8 a ekoschém (napr. biopásy).

Príklad: rôzne plodiny na jednom diele s kultúrou OP

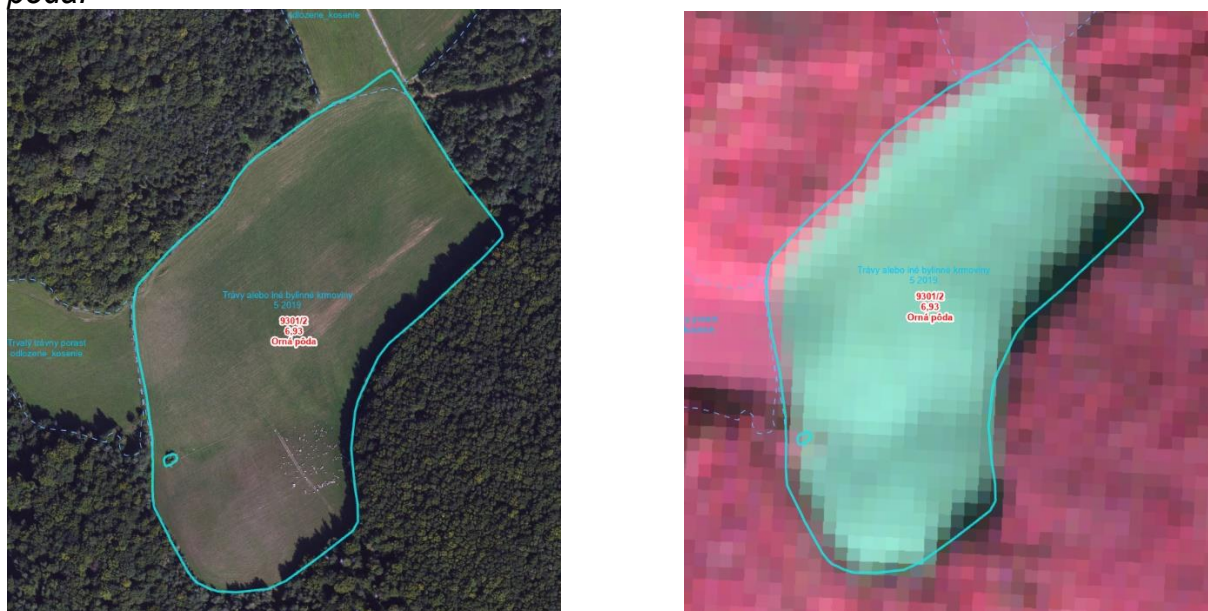
Príklad: plodina pod fóliou spolu s manipulačným priestorom

Príklad: trávny porast na OP s vekom porastu 1 a skutkový stav v teréne, plocha je nespôsobilá, rozšírené invázne a húževnaté druhy bez známk hospodárenia

Príklad: trávny porast na OP s vekom porastu 5 - plocha bola kontrolovaná v rámci plnenia podmienky preorania v priebehu 5 rokov, z dôvodu zmeny kultúry na TTP. Preoranie viditeľné na satelitnej snímke (20.10.2024), plocha zostáva vedená ako kultúra orná pôda.

3.3.2. Trvalý trávny porast – TTP

Trvalým trávny porastom sa rozumie plocha tráv alebo iných bylinných krmovín (rastlinných krmovín), ktoré vyrástli prirodzene alebo boli vypestované, a na ktorej sa najmenej 5 rokov nestriedali plodiny alebo nevykonávala orba. (§2-6 usmernenie k NV 435/2022). V prípade TTP sa teda neposudzuje len trvácnosť plodiny ale aj posledná orba. Pokiaľ posledných 5 rokov nedošlo k rozoraniu, tak sa daná plocha považuje za trvalý trávny porast.

Do výmery dielov s kultúrou trvalý trávny porast sa započítavajú plochy chránených prvkov medzí, stromoradií a skupín stromov a neproduktívnych prvkov priekop, pokiaľ sa na danom diele nachádzajú alebo sú k nemu priamo prilahlé.

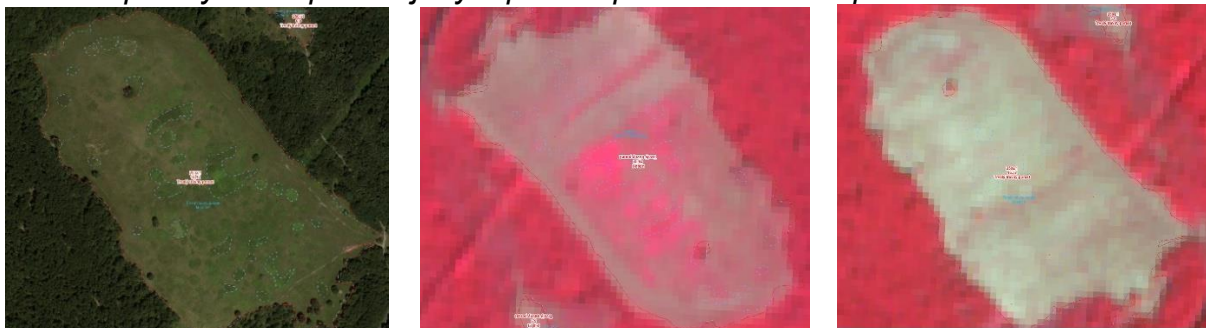
Poľnohospodár je povinný udržiavať celú poľnohospodársku plochu, vrátane krajných častí poľnohospodárskej plochy. Pokiaľ činnosťou, aj poľnohospodárskou, došlo k degradácii pôdneho krytu trvalého trávneho porastu, takéto plochy musia byť z DPB odstránené.

Medzi hlavné agrotechnické operácie na TTP patria:

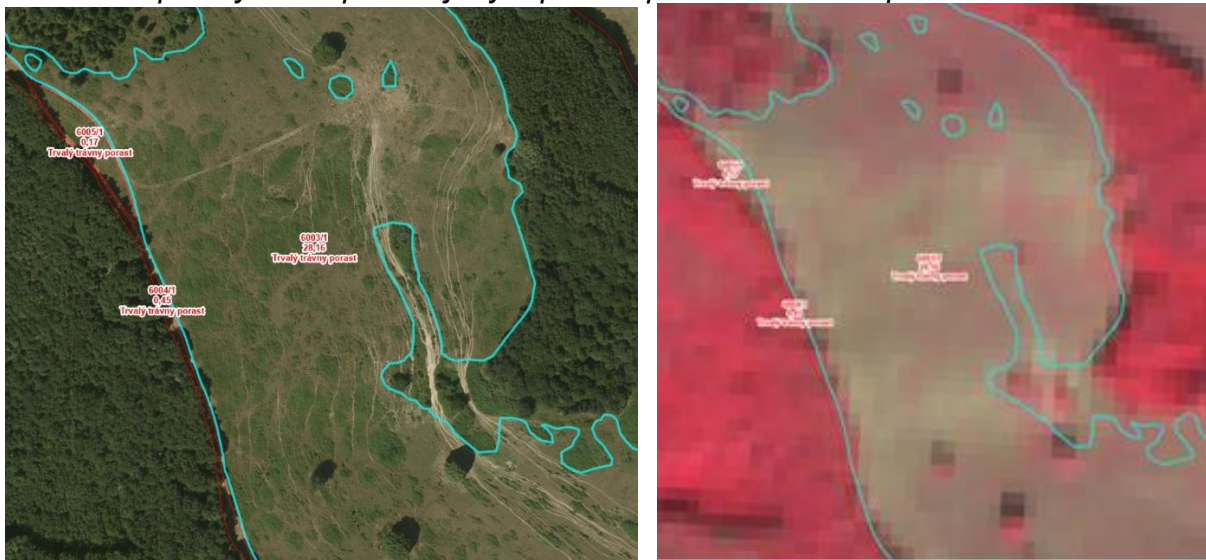
- Kosenie
- Pásenie

Doplnkovo ku koseniu a paseniu je možné vykonávať aj mulčovanie. Mulčovanie je považované za doplnkovú agrotechnickú operáciu. Agrotechnické operácie na TTP sú z pohľadu aktualizácie LPIS kontrolované pomocou satelitných a leteckých záznamov. Hlavne v prípade pasienkov sú na ortofotosnímках viditeľné evidentné nedopasky. V takýchto prípadoch dochádza k preverovaniu plochy pomocou sentinelov v neskoršom období ako je dátum vyhotovenia ortofotosnímky. V takýchto prípadoch sa sleduje aj celkový vývoj plochy na viacerých ortofotosnímках. Maximálna hustota stromov na TTP je 100 stromov na ha pričom hustota sa posudzuje na ploche zahustenia a nie na celej ploche dielu.

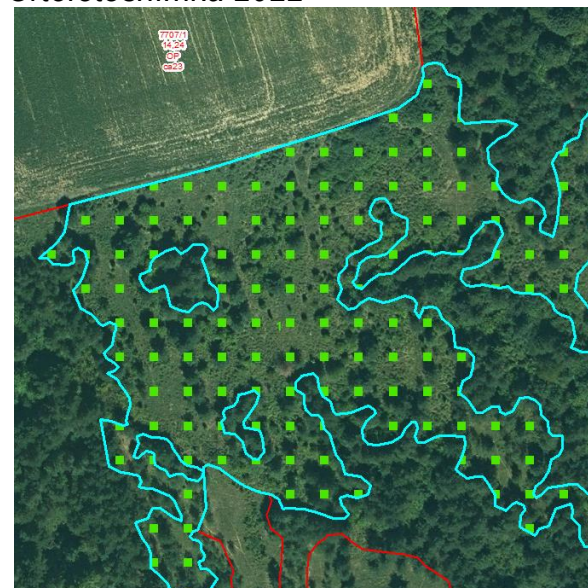
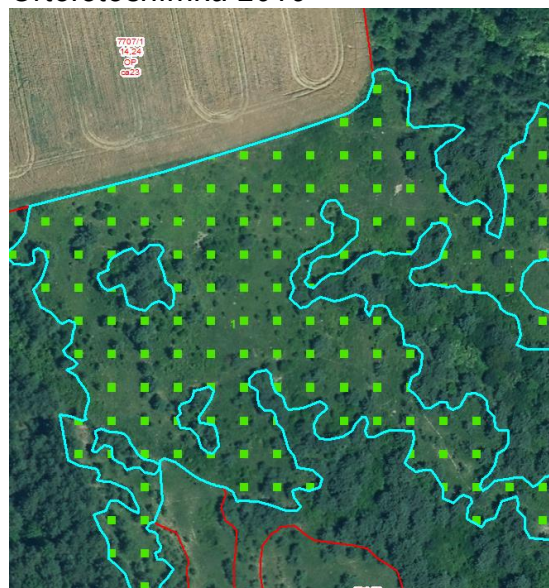
Príklad: ortofotosnímka 2024 viditeľné nepokosené časti, plocha bola preverená na satelitných snímkach, kde je v priebehu augusta (14.8 a 24.8.) 2024 viditeľné postupné kosenie plochy. Celá plocha je tým pádom považovaná za spôsobilú.

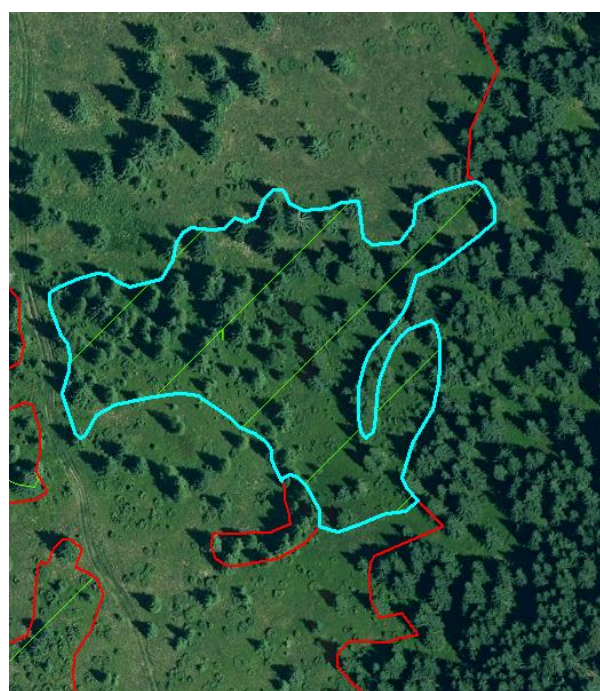
Príklad: ortofotosnímka 2024 viditeľné nespásené časti, plocha bola preverená na satelitných snímkach, kde je v priebehu septembra 2024 viditeľné mulčovanie a dočistenie plochy. Celá plocha je tým pádom považovaná za spôsobilú.

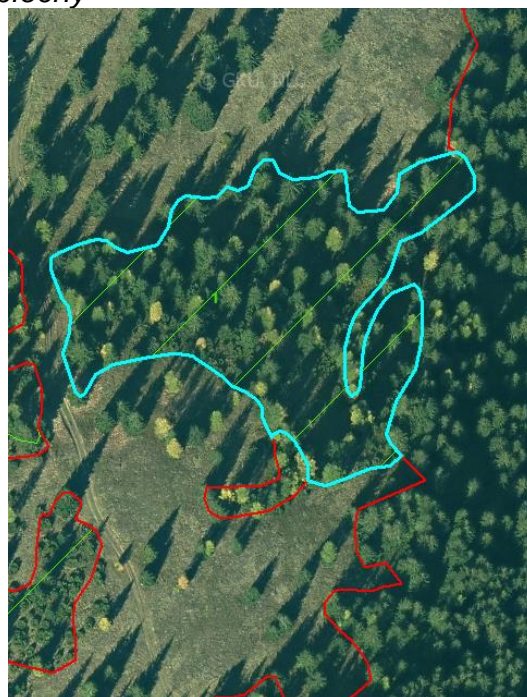
Príklad: Nedopasky a postupné zarastanie – plochy sú nespôsobilé

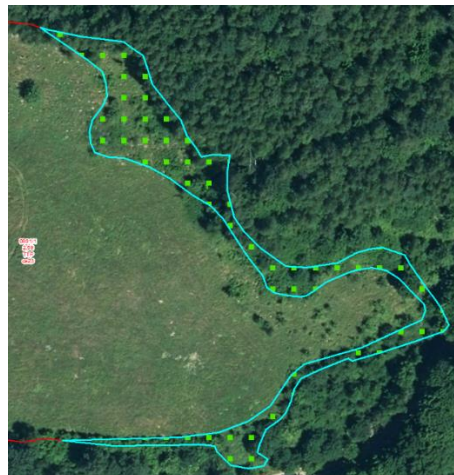
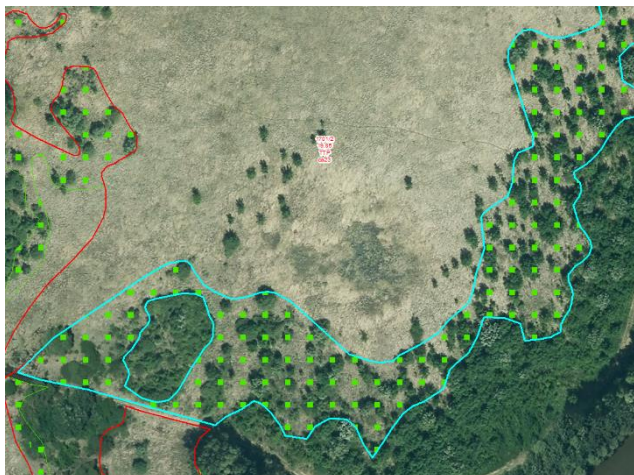
*Ortofotosnímka 2019
ešte viditeľné prechody medzi drevinami*

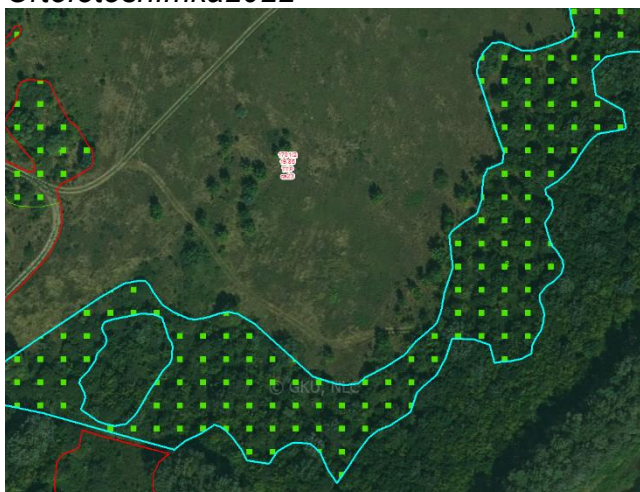
*Ortofotosnímka 2022
identifikovaný len kompaktný zárast
bez viditeľných prechodov a spôsobilé
plochy*

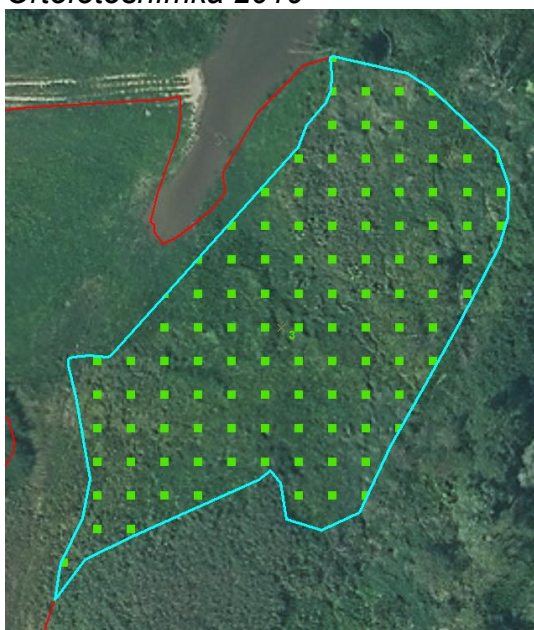
Postupné zarastanie a nehospodárenie – plochy sú nespôsobilé
Ortofotosnímka 2019

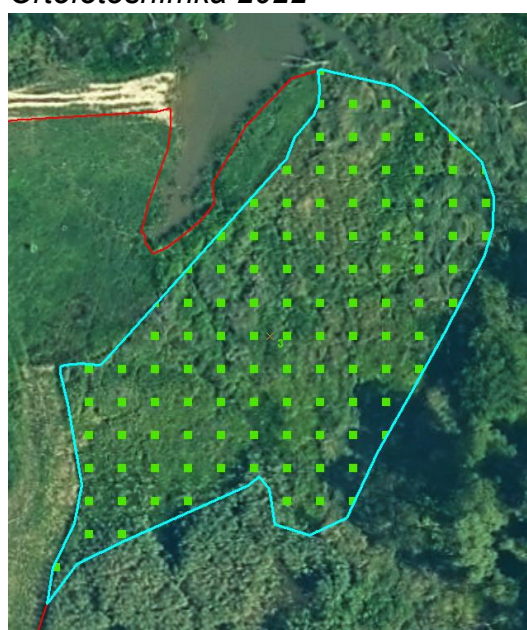
Ortofotosnímka 2022

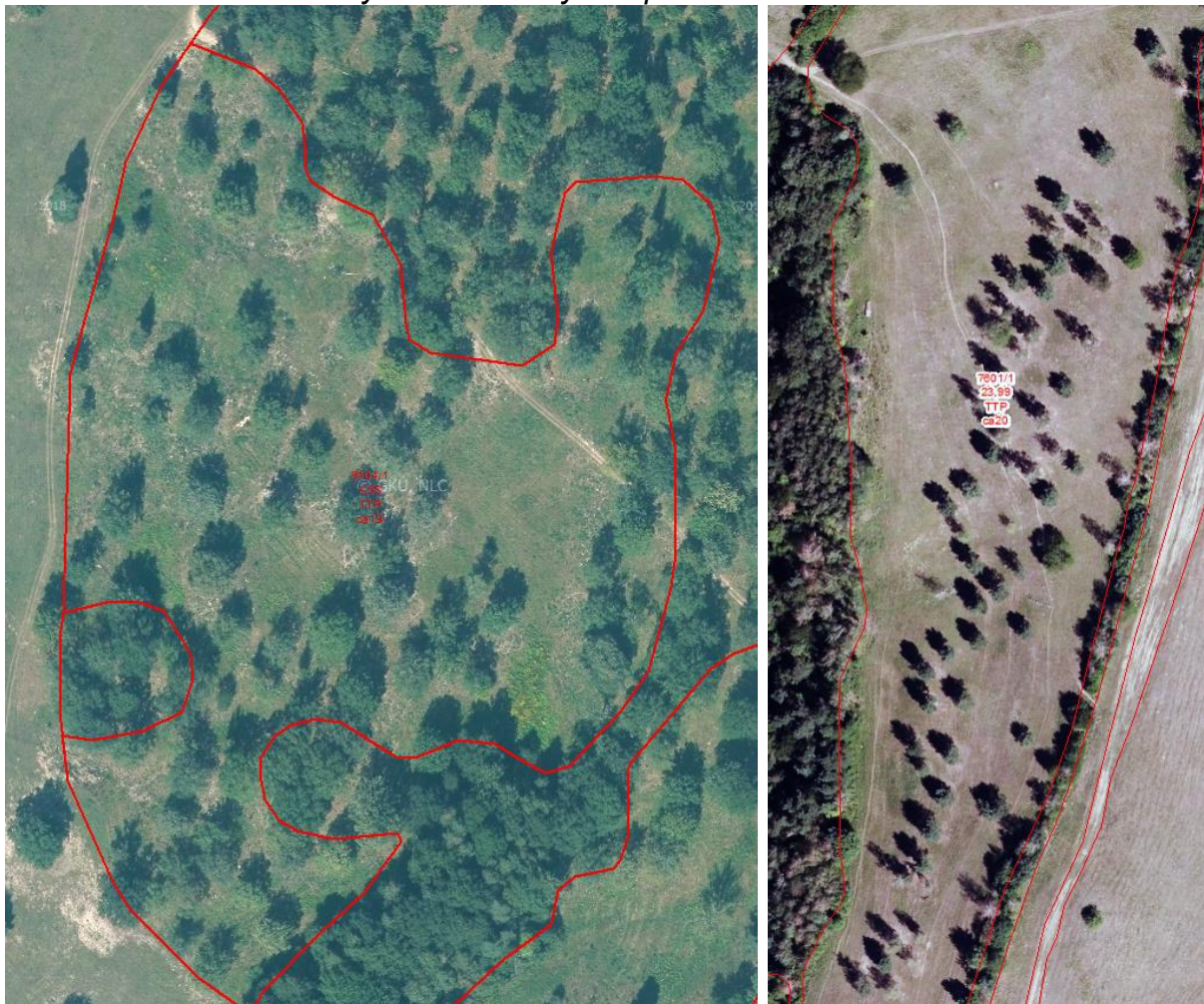
Ortofotosnímka 2019

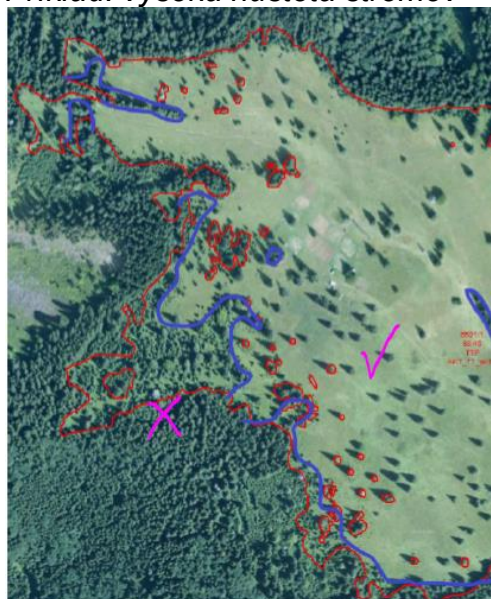
Ortofotosnímka 2022

Príklad: roztrúsené stromy na TTP- diely sú spôsobilé

Príklad: vysoká hustota stromov – plochy (okraj dielu) sú nespôsobilé

Príklad: TTP so známkami ne hospodárenia, na ortofotosnímke identifikované nálety, stav potvrdený aj v teréne

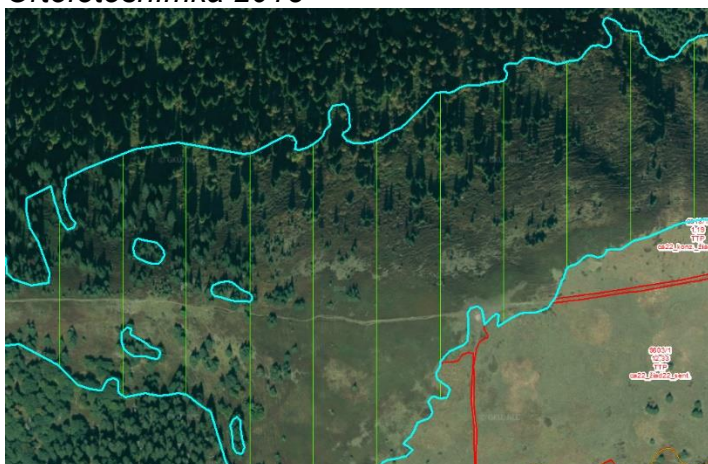

Trvalé trávne porasty sa nachádzajú aj vo vysokohorských polohách. Na takýchto plochách nedochádza k intenzívnej poľnohospodárskej činnosti, nakoľko prítomná vegetácia je značne obmedzená klimatickými faktormi danej oblasti. Na takýchto plochách sa prevažne vykonáva pasenie ako hlavná agrotechnická operácia. Na ortofotosnímke takéto plochy neprejavujú významné zmeny. Z pohľadu aktualizácie LPIS je veľmi zásadné, aby boli takéto plochy dôkladne preverené. Nakoľko vývoj vegetácie môže byť nedostatočný, je potrebné, aby sa pri aktualizácii takýchto plôch bralo do úvahy viacero zdrojov. Medzi zdroje aktualizácie vysokohorských oblastí patria:

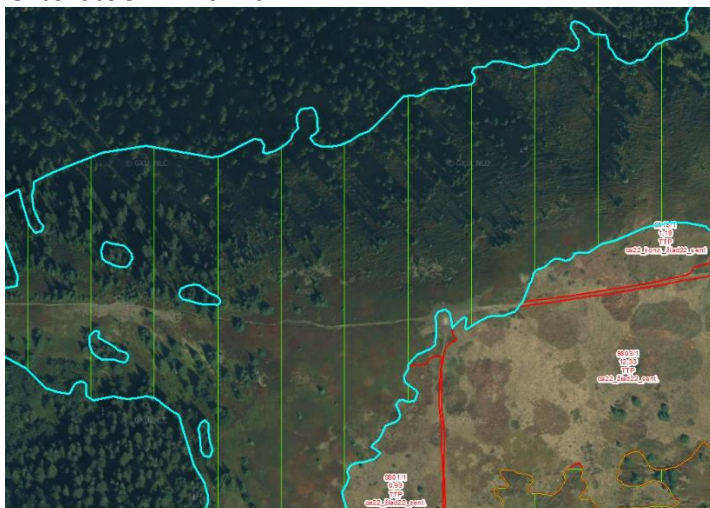
- Fotografie (google, mapy.cz, GoogleEarthe atď.)
- Google maps
- Streetview
- Ostatné letecké zábery

Všetky takéto plochy ale vždy musia spĺňať základnú definíciu spôsobilosti, teda nemôžu sa na nich nachádzať invázne, húževnaté buriny, kríky a dreviny od výmery 0,01 ha, z plochy musia byť odstraňované náletové dreviny a antropogénne stavby. Zloženie vegetácie musí byť trávne, čo znamená, že kompaktné porasty čučoriedok, brusníc, zakrpatených kríkov a drevín o výmere nad 0,01 ha sa nemôžu na ploche vyskytovať.

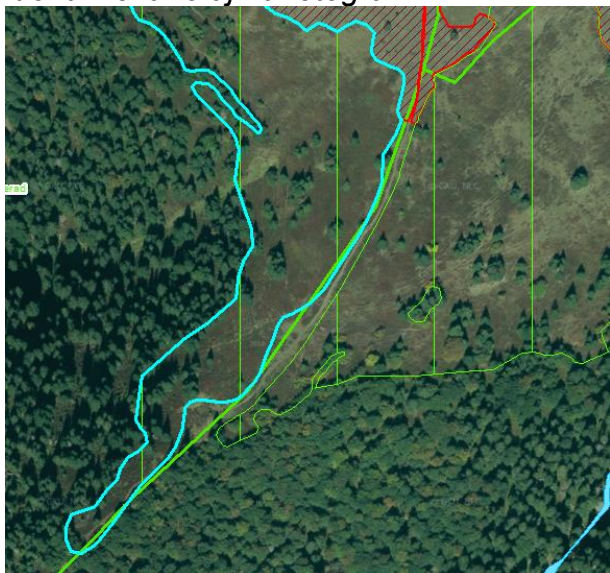
Príklad: nespôsobilé plochy na vysokohorských TTP: vysoká hustota stromov, rozširujúce sa zárasty od lesa, plošné zárasty čučoriedok. Zárasty
Ortofotosnímka 2018

Ortofotosnímkka 2021:

Ortofotosnímkka 2021 kde sú identifikované súvislé porasty nespôsobilých plôch, identifikované aj na fotografii

Ďalším spôsobom obhospodarovania TTP je tzv. košarovanie, ide o intenzívne pasenie hospodárskymi zvieratami, ktoré sa intenzívne pasú a nocujú v systematicky prekladanej ohrade. Pri takto intenzívnom pasení dochádza k masívnemu úbytku trávnej hmoty, čo je viditeľné aj na ortofotosnímkach. V prípade identifikácie košiarov je potrebné overiť stav plochy na ostatných zdrojoch, prevažne na satelitných snímkach sentinel, či nedošlo k trvalej degradácii trávneho porastu. V prípade košarovania poväčšinou trávny porast priebežne dorastá, a teda nejde o trvale nespôsobilý prvok.

Príklad: košarovanie na ortofotosnímke a sentinely z príslušného roka

Od kampane 2025 je doplnená definícia TTP o nové povolené prvky súvisiace s poľnohospodárskou činnosťou, ako sú napájačky, krmiská, prístrešky pre zvieratá bez pevného základu, ohradníky, oplôtky a košiare. Na TTP sú taktiež akceptované kamene, porasty čučoriedok, brusníc, zakrpatených kríkov a iných drevín v súvislej výmere do 100 m² a skupiny stromov v súvislej výmere do 1000 m².

Príklad: krmelce

Príklad: prístrešok pre zvieratá, napájačky a krmelce

3.3.3. Trvalé kultúry

Trvalé kultúry sú také, ktoré sú pestované bez osevného postupu, ktoré sú priamo koreňmi spojené s pôdou a ktoré sú pestované na pôde najmenej 5 rokov a opakovane produkujú úrodu, vrátane škôlok, pôdy v skleníkoch a pôdy pod inými trvalými alebo mobilnými krytmi; trvalý trávny porast sa nepovažuje za plochu s trvalými plodinami. Plocha s trvalými plodinami má byť udržiavaná; udržiavaním sa rozumie najmä ošetrovanie výsadby a ošetrovanie medziradia v súlade s agrotechnickou praxou a výrobným zameraním poľnohospodára. Do trvalých kultúr v systéme LPIS v Slovenskej republike patria kultúry chmeľnica, vinica, trvalé plodiny, sad a zalesnená poľnohospodárska pôda.

3.3.3.1. Chmeľnica

Chmeľnicou je poľnohospodárska plocha so súvislou výsadbou chmeľových rastlín a vybudovanou konštrukciou; súčasťou chmeľnice je aj súvislý manipulačný priestor, ktorý nie je súčasťou cesty a ktorý nepresahuje hranicu oplotenia, a ktorý prechádza šírkou najviac 12 m priečne na začiatku a na konci radov vysadených chmeľových rastlín a 8 m pozdĺž radov vysadených chmeľových rastlín. Manipulačné plochy sú súčasťou DPB s kultúrou chmeľnica. Ide o poľnohospodársky využívanú plochu, ktorá primárne slúži k pohybu mechanizačnej techniky. Ako manipulačné plochy nemožno považovať plochy, ktoré nie sú poľnohospodársky využívané na pestovanie chmeľu, ale slúžia k inému účelu napr. spevnené cesty, priekopy, plochy náletovej vegetácie. Z pohľadu aktualizácie LPIS musí byť plocha DPB s uvedenou kultúrou stanovená hranicami (prírodné, antropogénne limity) tým pádom môže dochádzať, že sa v ploche DPB nachádzajú aj plochy, ktoré sú širšie ako je uvedená definícia v zmysle hranice užívania .

3.3.3.2. Vinica

Vinicou sa rozumie obhospodarovaná vinohradnícka plocha, ako aj okrajové svahy terás, na ktorých sa vykonáva poľnohospodárska činnosť, spolu so súvislým manipulačným priestorom, ktorý svojou šírkou nepresahuje 8 m na začiatku a na konci riadkov a šírku 4 m po stranách pozdĺžne vysadených radov krov viniča, ak táto plocha netvorí súčasť cesty alebo nepresiahne hranicu oplotenia. Z pohľadu aktualizácie LPIS musí byť plocha DPB s uvedenou kultúrou stanovená hranicami (prírodné, antropogénne limity) tým pádom môže dochádzať, že sa v ploche DPB nachádzajú aj plochy, ktoré sú širšie ako je uvedená definícia v zmysle hranice užívania. Vinohrady sa často pestujú na terasách. V prípade terasovitého hospodárenia sa do plochy DPB rátajú aj takéto terasovité stupne za podmienky, že sú poľnohospodársky obhospodarované (čistené od náletových a invázných burín, kosené alebo spásané atď.). Pokiaľ sa na takýchto plochách nachádzajú stromy a kry, sú z plochy DPB odstránené.

Reštrukturalizácia vinohradov, ako opatrenie spoločnej organizácie trhu, významným spôsobom zasahuje do registra LPIS, nakoľko projekt reštrukturalizácie vinohradov je viazaný na evidenciu DPB v LPIS. Schválenie projektu ako aj jeho ukončenie je viazané na výkon kontroly na mieste. Prvou fázou je zameranie plochy pôvodného vinohradu – v týchto prípadoch sekcia kontroly na mieste PPA zameria plochu pôvodného vinohradu, ktorý má byť predmetom projektu reštrukturalizácie. Plochu vinohradu určeného na reštrukturalizáciu definuje čl. 75 NK č. 555/2008 resp. čl. 42 DNK (EÚ) č. 2022/126. V praxi sa jedná o vinohrady, ktorých prirodzená životnosť sa

končí, avšak sú naďalej životaschopné a prebieha v nich aspoň minimálna poľnohospodárska činnosť.

Po vydaní rozhodnutia o schválení projektu môže prijímateľ začať s realizáciou projektu, ktorého maximálna dĺžka je v zmysle § 5 NV SR č. 236/2022 Z. z. obmedzená na dobu 5 rokov pre opatrenia zmena odrody, zmena sponu, presun vinohradu. Samotné opatrenie, vyklčovanie musí prijímateľ vykonať najneskôr do 2 rokov od schválenia projektu, pričom musí toto opatrenie kombinovať so zmenou odrody, zmenou sponu alebo presunom vinohradu. Po oznámení o ukončení projektu zo strany prijímateľa PPA vykoná opätovnú kontrolu na mieste, ktorej predmetom je okrem kontroly účtovných dokladov aj zameranie plochy nového vysadeného vinohradu. Výslednou fázou projektu reštrukturalizácie je teda výsadba nového vinohradu, v ktorom bola vykonaná zmena odrody/zmena sponu/premiestnenie pôvodného vinohradu na iné stanovište. V LPIS pri deklarácii reštrukturalizácie vinohradu bude vždy vedená plocha s kultúrou VIN.

3.3.3.3. Sad

Ovocným sadom sa rozumie poľnohospodárska plocha so súvislou výsadbou jedného alebo viacerých druhov ovocných stromov alebo ovocných krov s hustotou najmenej 100 ks životaschopných ovocných stromov na hektár alebo s hustotou najmenej 900 ks/ha ovocných krov; súčasťou ovocného sadu sú aj okrajové svahy terás, na ktorých sa vykonáva poľnohospodárska činnosť, ako aj súvislý manipulačný priestor, ktorý nie je súčasťou cesty, nepresahuje hranicu oplotenia a ktorý prechádza šírkou najviac 12 m priečne a na konci vysadených radov ovocných stromov alebo ovocných krov, 8 m pozdĺž vysadených radov ovocných stromov alebo ovocných krov. V prípade terasovitého hospodárenia sa do plochy DPB rátajú aj takéto terasovité stupne, za podmienky, že sú poľnohospodársky obhospodarované (čistené od náletových a invázných burín, kosené alebo spásané atď.) Pokiaľ sa na takýchto plochách nachádzajú stromy a kry, sú z plochy DPB odstránené. Ako manipulačné plochy nemožno považovať plochy, ktoré nie sú poľnohospodársky využívané na pestovanie ovocia, ale slúžia k inému účelu napr. spevnené cesty, priekopy, plochy náletovej vegetácie. Z pohľadu aktualizácie LPIS musí byť plocha DPB s uvedenou kultúrou stanovená hranicami (prírodné, antropogénne limity) tým pádom môže dochádzať, že sa v ploche DPB nachádzajú aj plochy, ktoré sú širšie ako je uvedená definícia v zmysle hranice užívania.

Za ovocné sady sa nepovažujú výsadby podpníkov a množiteľských materiálov ovocných drevín. V Slovenskej republike sa vyskytujú aj tzv. krajinotvorné sady, ide o staré neprodukčné sady, ktorú sú zachovávané pre svoj vysoký prínos v oblasti zachovania pôvodných druhov. Ide o extenzívne sady, kde sú väčšie výpadky stromov. V tomto prípade sa pri ich aktualizácii posudzuje aj plocha, ktorá tvorí tieto výpadky. Pokiaľ sa na ploche DPB nachádzajú staré ovocné stromy pričom sú stále viditeľné pravidelné rozostupy medzi stromami, ide o kultúru sad. Pokiaľ sú na ploche DPB značné výpadky, ide o kultúru trvalý trávny porast. Pokiaľ sa na ploche nachádzajú výpadky v radoch ovocných stromov a počet stromov na hektár sa pohybuje na maximálnej hranici, plocha bude posudzovaná na základe deklarácii poľnohospodárov.

Príklad: Pôvodný sad, výpadky sú už značné na celej ploche dielu, diel viac spĺňa definíciu TTP:

Na ploche sú stále viditeľné pravidelné rozostupy medzi stromami, výpadky sú v menšej miere, diel je určený kultúrou sad.

3.3.3.4. Trvalé plodiny

V podmienkach SR tvoria kultúru TP predovšetkým RRD – rýchlo rastúce dreviny, napr. topoľ robusta, vrbá lykovcovitá, vrbá biela a iné (kompletný zoznam tvorí príloha

č. 1 k NV SR 435/2022). Ku kultúre TP patria aj škôlky s drevnatými rastlinami. RRD predstavuje poľnohospodárske plochy vysadené druhmi drevín, ktoré môžu byť vysádzané v monokultúrach alebo v zmesiach drevín, pričom počet jedincov na hektár musí dodržať minimálnu stanovenú úroveň (1 600 ks/ha). Zoznam rýchlorastúcich drevín, a maximálny cyklus zberu je uvedený v prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. Na ortofotosnímke sú TP identifikované ako husto siate stromy, kde môže byť viditeľný ťažobný cyklus t.z. že časti plochy už môžu byť bez stromov. Aj tieto plochy bez stromov musia byť udržiavané bez prítomnosti nespôsobilých prvkov.

Príklad: kultúra TP s rýchlorastúcimi drevinami

Príklad: kultúra TP so škôlkou s drevnatými rastlinami

3.3.3.5. Zalesnená poľnohospodárska pôda

Zalesnenou poľnohospodárskou pôdou - ZPP sa rozumie poľnohospodárska pôda, ktorá bola dva roky pred zalesnením poľnohospodársky obhospodarovaná a evidovaná v LPIS a je momentálne zalesnená s cieľom posilniť ekologickú stabilitu krajiny a prispieť k zlepšeniu stavu životného prostredia a biodiverzity vidieka pri udržateľnej využiteľnosti zdrojov vidieka. Tento druh kultúry sa počas cyklickej aktualizácie neaktualizuje, diely s touto kultúrou sú už určené, nie je dovolené meniť ich výmeru ani kultúru na základe aktuálnej ortofotomapy. Z plochy dielov sú odstraňované len antropogénne prvky (výstavba, cesty, stĺpy).

3.3.4. Agrolesnícky systém

Agrolesnícke systémy (ďalej len „ALS“) sú systémy využívania pôdy v rámci ktorých sa na tej istej pôde spája pestovanie drevín s poľnohospodárstvom. Vysadené dreviny musia byť v súlade so zoznamom drevín určené na založenie ALS (Vestník MPRV Slovenskej republiky). Na poľnohospodárskej ploche ALS (OP, TP a TTP) je zakázané pestovanie rýchlorastúcich drevín a v prípade OP a TTP sa do počtu 80 až 120 drevín na hektár nezapočítavajú ovocné dreviny.

Na ornej pôde (ďalej len „OP“) sa poľnohospodárska činnosť realizuje spolu s drevinami vo forme stromoradia s najmenšou vzdialenosťou radov stromov 12 metrov a s najmenšou vzdialenosťou medzi stromami 3 metre.

Na ploche s trvalými plodinami (ďalej len „TP“) sa poľnohospodárska činnosť realizuje spolu s drevinami, pričom počet drevín, z ktorých sa nezberá úroda a nevykonáva ošetrovanie výsadby, je najviac 120 stromov na hektár.

Na trvalom trávnom poraste (ďalej len „TTP“) sa musí dodržať podmienka zaťaženia najmenej 0,3 dobytčími jednotkami na hektár hospodárskymi zvieratami evidovanými v CEHZ. Trvalý trávny porast musí byť udržiavaný kosením, alebo spásaním hospodárskymi zvieratami evidovanými v CEHZ. Na TTP sa poľnohospodárska činnosť realizuje spolu s drevinami, ktoré môžu byť vo forme: stromoradia s najmenšou vzdialenosťou radov stromov 12 metrov a najmenšou vzdialenosťou medzi stromami 3 metre, roztrúsených stromov s najmenšou vzdialenosťou medzi stromami 8 metrov alebo skupín drevín, ktoré nepresiahnu 400 m² súvislej plochy na hektár, pričom na každom započítanom hektári môže byť len jedna skupina drevín, v ktorej počet drevín nepresiahne 20 ks, a ak trávy a iné bylinné krmoviny tvoria väčšinu rastlín a počet stromov, z ktorých sa nezberá úroda je 80 až 120 stromov na hektár.

Z pohľadu aktualizácie LPIS pôjde o referenčnú vrstvu, ktorá bude vznikať po fyzickom meraní na mieste, kedy kontrolná skupina na základe skutkového stavu stanoví plochy agrolesníckeho systému tak, aby spĺňali vyššie uvedené požiadavky

4. Aktualizácia LPIS

LPIS ako súbor referenčných plôch tvoriacich podklad pre podávanie žiadostí pre priame platby je potrebné meniť v súlade s aktuálnym stavom využívania krajiny. Podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2021/2116 článok 68 bod 1 je nevyhnutné vykonávať pravidelné prehodnotenie LPIS na základe rôznych dostupných zdrojov.

Medzi zdroje aktualizácie LPIS patria:

- Digitálne ortofotomapy
- Údaje z kontroly na mieste (KNM)
- Údaje zo satelitných záznamov pre kontrolu kvality LPIS (QA LPIS)
- Údaje zo satelitných záznamov pre kontrolu diaľkovým prieskumom Zeme

Pod aktualizáciou LPIS sa rozumie:

- Cyklická aktualizácia dielov pôdnych blokov
- Cyklická aktualizácia neproduktívnych prvkov
- Cyklická aktualizácia brehových čiar a nárazníkových zón
- Aktualizácia vrstvy terás a citlivých TTP v prípade zistenia nezrovnalosti
- Aktualizácia LPIS na základe ostatných zdrojov (zpracovanie výsledkov kontroly kvality, požiadavky poľnohospodárov z mailu akt.lpis@apa.sk)

LPIS je aktualizovaný podľa skutočného využívania poľnohospodárskych plôch tak, aby bola zachovaná základná definícia DPB, ako polygónu vymedzeného prírodnými alebo umelými hranicami s jednou kultúrou. Každý DPB je pri aktualizácii posudzovaný individuálne podľa aktuálnych faktorov, ktoré vplývajú na stav referenčnej plochy (DPB) a jej zaradenie do LPIS. Do DPB musí byť zakreslená každá poľnohospodársky využívaná plocha aj novo vytvorená (v zmysle definície poľnohospodárskej plochy). Z pohľadu určovania spôsobilosti plochy sa sleduje časový sled posudzovaného pozemku (minimálne 2 za sebou idúce snímky, sentinely v rozhodujúcom období agrotechnických operácií atď.).

DPB a NP po aktualizácii môžu:

- Zmeniť hranice a výmeru: odstraňovaním nespôsobilých plôch a pričleňovaním nových spôsobilých plôch. Rovnako aj pri NP.
- Úplne zaniknúť (zanikne číslo DPB): odstraňovaním nespôsobilých plôch, zlúčením viacerých DPB. Rovnako aj pri nových NP.
- Vzniknúť nové DPB a NP (vznikne nové číslo DPB): pričleňovaním nových spôsobilých plôch a delením pôvodného DPB.

Pod aktualizáciou DPB a NP sa rozumie zmena zakreslenia hranice DPB z dôvodu:

- Zvyšovanie výmery DPB alebo NP z dôvodu prítomnosti nových spôsobilých plôch
- Znižovanie výmery DPB a NP z dôvodu prítomnosti nespôsobilých plôch
- Zlučovanie DPB a NP z dôvodu rovnakého poľnohospodárskeho užívania
- Rozdeľovanie DPB a NP z dôvodu zmeny poľnohospodárskeho užívania
- Zmena kultúry z dôvodu zmeny poľnohospodárskeho užívania

4.1. Hranice DPB

Hranicu DPB tvoria stabilné prvky, ktoré sú identifikovateľné na ortofotomapách. Diel pôdneho bloku predstavuje súvislú poľnohospodársku plochu, ktorej hranice je možné identifikovať v teréne a je hospodárená jedným typom poľnohospodárskej kultúry. Primárne sú DPB evidované s výmerou od 0,30 ha, nakoľko takéto DPB sú primárne spôsobilé na priame platby. Plochy, ktoré dosahujú výmeru aspoň 0,1 ha sa stanovujú ako nové diely. V ojedinelých prípadoch môžu byť evidované aj plochy s výmerou 0,01 ha, ktoré vznikli po kontrole na mieste, odstránením nespôsobilých plôch atď. Pri vykresľovaní DPB je vždy potrebné nájsť hranicu, hranica dielu musí byť dotiahnutá k hraničnému prvku. Podľa typu hraníc sa odvíja ich aktualizácia.

Typy hraníc DPB:

- infraštruktúra (cesty, vodné kanály atď.) Spevnené komunikácie (asfaltová, panelové, štrkové, šotolínové a pod.) a cesty, ktoré sú stále (trvanie majú minimálne jeden rok alebo sú viditeľné na starých ortofotomapách), nie sú súčasťou DPB. Cyklotrasy, nespevnené prístupové cesty k iným objektom (záhradkárske a chatové oblasti) a súčasti verejnej dopravnej siete nemôžu byť v LPIS evidované. Sezónne vyjazdené cesty, vyjazdené koľaje, ktoré prerastajú plodinou, na trvalých trávnych porastoch trávami alebo sú pravidelne preorávané sú súčasťou DPB. *Poľné cesty sú vyberané len v prípade ak došlo k narušeniu trávneho krytu, alebo nie sú pravidelne zaorávané.*
- prírodné hranice (potoky, hranice lesa, hranice trvalých kultúr atď.): ide o stále hranice, za všetkých okolností musia byť z DPB vybrané
- agrotechnickými úkonmi vytvorené brázdy, pásy, koľaje a iné, ktoré sa nachádzajú medzi parcelami toho istého typu poľnohospodárskeho využitia a sú považované za stabilné,
- hranice medzi parcelami antropogénneho charakteru, ktoré môžu byť považované za trvalé (línie plotov, ohrady živých plotov, stromoradia atď.) tvoria hranicu medzi:
 - o hranice urbanizovaných plôch (budovy, chodníky, parky, záhrady)
 - o prirodzené a umelé vodné plochy,
 - o rôzne neobhospodarované plochy,

Pokiaľ sú ploty/oplôtky prvýkrát viditeľné na ortofotosnímke, tieto prvky považujeme za ešte spôsobilé, nedelíme DPB týmito prvkami. Ak by aj na nasledujúcej snímke boli tieto prvky viditeľné, stávajú sa pre nás stálymi hranicami.

Príklad: oplôtky

4.2. Plochy nevyužívané na poľnohospodárske účely

4.2.1. Dočasne nevyužívané na poľnohospodárske účely

Za plochy dočasne nevyužívané na poľnohospodárske účely považujeme plochy, ktoré majú trvanie kratšie ako jeden rok, napr. stohy slamy, poľné hnojiská bez

betónovej základne, skládky dreva atď. Takéto plochy sa z DPB nevyberajú. Trvanie dočasne nespôsobilých plôch overujeme na satelitných a leteckých záznamoch.

Príklad: dočasné poľné cesty na OP, každoročne preorané

4.2.2. Trvale nevyužívané na poľnohospodárske účely

Takéto plochy nesmú byť súčasťou DPB.

- Plochy na OP trvalo nevyužívané pre poľnohospodárske účely plniace mimoprodukčnú funkciu, a nie sú vedené ako neproduktívny prvok,
- Nepoľnohospodárske plochy plniace mimoprodukčné funkcie, kde hustota drevín prekračuje 100 stromov na ha na TTP, pokiaľ sa nejedná o prvok evidovaný ako chránený prvok – zakreslený vo vrstve chránených prvkov
- Plochy nevyužívané na poľnohospodárske účely, ktoré neplnia mimoprodukčné funkcie. Ide o všetky antropogénne prvky bez ohľadu na výmeru. Stavby, cesty, skruže, billboardy, hydranty, rôzne budovy a pod, čiže štruktúry, ktoré sú pevne spojené so zemským povrchom a ich odstránenie alebo presunutie by si vyžadovalo stavebnú činnosť.
 - Vodné toky
 - Golfové ihriská
 - Stále letiská, vrátane zatravnovaných športových letísk a ich príslušné trávnaté plochy, ktoré slúžia prevažne leteckej prevádzke. Plochami, ktoré slúžia prevažne leteckej prevádzke sa rozumejú predovšetkým:
 - akékoľvek manipulačné plochy, plochy pod stavbami, ktoré sa nachádzajú vnútri areálu letiska
 - akékoľvek plochy, na ktorých špeciálny predpis stanovuje špeciálnu úpravu, napr. maximálnu výšku trávneho porastu. Ide predovšetkým o ochranné pásma v okolí vzletovej a pristávacej dráhy alebo trávnaté pojazdové dráhy
 - trávnaté vzletové a pristávacie plochy
 - trávnaté plochy pre prejazd parkovanie lietadiel a letiskovej techniky atď.
 - Automobilové, bicyklové a motokrosovú dráhy. Pri aktualizácii dielu s motokrosovou dráhou si treba overiť, či ide o stabilnú dráhu alebo len dočasné rozjazdenie.
 - Športové strelnice
 - Záhrady pre rekreačné a podobné účely. Predovšetkým okrasné záhrady, parky a okrasné trávniky.
 - Rodinné/chalupárske záhrady – plochy čiastočne alebo úplne využívané pre rekreačné účely. Znakom takéhoto využívania je predovšetkým špecifické ošetrovanie daného pozemku, ktoré je v

rozpore s obvyklým charakterom poľnohospodárskeho využitia (časté kosenie, existencia okrasných rastlín, trvalé alebo dočasné umiestnenie rekreačných objektov ako altánky, bazény, stany, krby, lavičky atď.)

- Solárne elektrárne
- Plochy, ktoré sa využívajú pre iný poľnohospodársky účel a došlo k degradácii pôdneho krytu (výbehy, chovné stajne) a trvanie je viac ako 1 rok
- Plochy nevyužívané na poľnohospodárske účely – verejné priestranstvá, parky, násypy a priekopy pozdĺž ciest a železníc

Špeciálne prípady, ktoré je možné evidovať v LPIS sú:

- poľné letiská. Rozumieme pod nimi plochy, ktoré slúžia príležitostne k štartovaniu lietadiel vykonávajúcich agrotechnické operácie (hnojenie, ochrana rastlín). Poľné letiská môžu byť evidované v LPIS, ak nejde o spevnené manipulačné plochy, alebo ak nie je na týchto plochách narušené riadne poľnohospodárske využívanie pôdy.
- Lyžiarske strediská - pre kampaň 2025 sú všetky plochy preverované a plochy aj pod zjazdovkami využívané na poľnohospodársky účel vo vegetačnom období sú opätovne zaradené do LPIS. V prípade umelého zasnežovania môže dochádzať ku skracovaniu vegetačného obdobia, a tým prichádza k degradácii pôdneho krytu. Pri vyhodnocovaní spôsobilosti plochy je potrebné sa riadiť viacerými kritériami:
 - Využívanie lyžiarskeho strediska počas celého roka, kde je preverovaná rekreačná činnosť (zdroje: internetové stránky lyžiarskeho strediska, iné internetové stránky, relevantné fotky a videá)
 - stav plochy lyžiarskeho strediska (zdroje: ortofotomapa, google maps, satelitné snímky)
- Skleníky a fóliovníky, pokiaľ sa nachádzajú na poľnohospodárskej pôde a slúžia k pestovaniu rastlín, tak sa zaraďujú do druhu poľnohospodárskej kultúry orná pôda. V prípade skleníkov musia byť pestované plodiny priamo spojené s pôdou, skleníky a fóliovníky nemôžu byť betónové a nemôže ísť o hydroponické pestovanie.

Príklad: antropogénne prvky, ktoré nesmú byť súčasťou LPIS (Obr1.rôzne násypy, oplotenia, betonové prvky; Obr.2. výstavba s celým pozemkom; Obr.3 skruže; Obr.4. stĺpy)

Príklad: poľná cesta na TTP, kde nedošlo k porušeniu trávneho porastu

Príklad: trvalo nespôsobilé prírodné štruktúry Nedopasky a rozširujúce sa nálety:

4.3. Typy aktualizácie LPIS

Z pohľadu aktualizácie LPIS rozoznávame 2 typy aktualizácie:

1. **Cyklická aktualizácia:** vykonávaná do nasledujúcej kampane, podklad k cyklickej aktualizácii je ortofotosnímka z vegetačného obdobia roku "n". Výsledky aktualizácie budú zverejnené v roku podania žiadosti n+1. Príklad: v roku 2024 prebieha snímanie stredného Slovenska, poľnohospodári výsledky tejto aktualizácie uvidia v jednotnej žiadosti 2025.
2. **Ostatná aktualizácia:** vykonávaná do aktuálnej kampane, podkladom k tejto aktualizácii sú prevažne zistenia z kontroly na mieste, aktualizácia na základe

satelitných snímok pre kontrolu diaľkovým prieskumom Zeme, rôzne podnety od verejnosti a samotných poľnohospodárov a pod.

Časové pravidlá cyklickej aktualizácie

Cyklická aktualizácia prebieha od septembra do konca podávania jednotných žiadostí o priame podpory nasledujúceho roka. Dĺžka obdobia závisí od termínu dodania digitálnych ortofotomáp. Snahou je ukončiť cyklickú aktualizáciu v čo najkratšom termíne tak, aby bol LPIS pripravený na podávanie žiadostí.

V období od septembra až po začiatok podávania jednotných žiadostí sa zapracovávajú všetky zmeny viditeľné na leteckých a satelitných snímkach podľa skutočného užívania poľnohospodárskych plôch. V tomto období sa vykonávajú všetky zmeny:

- Znižovanie výmery DPB a NP
- Zvyšovanie výmery DPB a NP
- Delenie DPB a NP
- Zlučovanie DPB a NP
- Zmena kultúry DPB

Prebieha kontrola a vykresľovanie DPB s deklaráciou tráv a pôda ležiaca úhorom s vekom porastu 5, kedy v prípade, ak nebolo zistené preoranie dochádza k aktualizácii DPB podľa stavu viditeľného na dostupných leteckých a satelitných záznamoch, pričom sa zisťuje preoranie na dostupných leteckých a satelitných záznamoch. Ak nebolo potvrdené preoranie, kultúra DPB je menená z OP na TTP. Kontrola tráv a pôdy ležiacej úhorom s vekom porastu 5 prebieha na celom území SR. Nakoľko orba prebieha prevažne v jesenných alebo jarných mesiacoch, hlavným zdrojom údajov sú satelitné snímky. Všetky vykonané zmeny v LPIS v tomto časovom období budú prvýkrát viditeľné pre poľnohospodárov pri otvorení nasledujúcej jednotnej žiadosti.

V období od začiatku podávania jednotných žiadostí až po koniec podávania jednotných žiadostí sú niektoré činnosti spojené s aktualizáciou LPIS obmedzené. Vyberajú sa naďalej plochy, ktoré nie sú poľnohospodárskou pôdou a upravujú sa hranice DPB na aktuálny stav tak, aby sa predišlo vyplateniu platieb na nespôsobilé plochy. Ide o zmeny, ktoré z pohľadu spôsobilosti plochy nemajú dopad na priame platby, ale z pohľadu podávania JŽ môžu skomplikovať, resp. úplne narušiť podané žiadosti. Obmedzené činnosti pri aktualizácii LPIS v tomto čase sú:

- Delenie DPB a NP. Delenie dielov je dovolené len v prípade, ak ide o vyňatie nespôsobilej plochy. Delenie dielov na základe kultúry a prekresľovanie hraníc na základe kultúry vykonávame do nasledujúcej kampane (n+1).
- Zlučovanie DPB a NP. Zlučovanie dielov na základe zistenej rovnakej kultúry sa vykonáva do nasledujúcej kampane (n+1).

Vo výnimočných prípadoch (zistenia z rýchlej návštevy v teréne, zistenia po KNM atď.) je možné takéto zmeny zapracovať do aktuálnej kampane LPIS. Zmena kultúry DPB je možná len na celom DPB, bez predchádzajúceho delenia DPB.

Od konca podávania jednotných žiadostí do aktuálnej kampane aktualizácie LPIS vstupujú len zistenia:

- po rýchlej návšteve v teréne. Identifikované nespôsobilé plochy sa naďalej vyberajú, tak aby nedošlo k vyplateniu platieb na nespôsobilé plochy, ostatné zmeny platia v obmedzenom režime (zakázané delenie a zlučovanie). Zmena kultúry DPB je možná len na celom DPB, bez predchádzajúceho delenia DPB.
- zo satelitných záznamov QA a DPZ. Identifikované nespôsobilé plochy sa naďalej vyberajú tak, aby nedošlo k vyplateniu platieb na nespôsobilé plochy, ostatné

zmeny platia v obmedzenom režime (zakázané delenie a zlučovanie). Zmena kultúry DPB je možná len na celom DPB, bez predchádzajúceho delenia DPB.

- po kontrole na mieste. Všetky zistenia z KNM sú v plnom rozsahu zapracovávané do aktuálnej LPIS kampane (rozširovanie, vynímanie nespôsobilých plôch, delenie, zlučovanie, zmena kultúry)

4.4. Rýchla návšteva v teréne - RFV

Členský štát je povinný vykonávať tzv. rýchle návštevy v teréne na dieloch pôdnych blokov v prípade, ak z dostupných leteckých a satelitných záznamov nie je možné jednoznačne vyhodnotiť spôsobilosť poľnohospodárskej pôdy. V prípade RFV sa kontroluje poľnohospodárska plocha a jej spôsobilosť nie žiadosť prijímateľa.

Pri cyklickej aktualizácii LPIS sa zbierajú takéto podnety, ktoré sú následne kontrolované pri návšteve terénu vo vegetačnom období. RFV sa vykonáva z podnetov operátorov aktualizácie LPIS, pričom ako podnety sú rôzne nezrovnalosti, špecifické prípady identifikované na ortofotomapách, nejednoznačná kultúra, rozpory medzi deklaráciou a stavom na ortofotomape atď. Spracovanie RFV spravidla prebieha od marca do augusta príslušného kalendárneho roka. Pokiaľ je na RFV zistená nespôsobilá plocha, tak je z výmery LPIS odstránená do aktuálnej kampane LPIS. Ostatné zistenia (delenia dielov, zlučovania a prekresľovanie spoločných hraníc) sa vykonáva do nasledujúcej kampane LPIS, tak aby neprišlo k narušeniu podaných JŽ.

Pokiaľ bolo zistenie z RFV v zásadnom rozdiely s deklaráciou prijímateľa, sú takéto prípady postúpené na príslušný organizačný útvar PPA, ktorý dané zistenie vyhodnotí a prípadne vykoná kontrolu na mieste.

Za nespôsobilé plochy považujeme také, na ktorých neprebíha poľnohospodárska činnosť, dochádza k rozširovaniu náletových drevín, húževnatých burín a invázných rastlín, alebo je zistené iné porušenie v zmysle pravidiel LPIS.

Z každej rýchlej návštevy v teréne je vyhotovený záznam s fotodokumentáciou a závermi z obhliadky terénu.

Príklad: nejednoznačnosť spôsobilosti preverená v teréne, skutkový stav plochy potvrdil nespôsobilosť

Vzor záznamu z RFV:

Sekcia kontroly na mieste

Odbor správy a údržby LPIS

Hraničná 12, 815 26 Bratislava 1

Záznam z rýchlej návštevy terénu (rapid field visit)

Lokalita	
Skrátený kód DPB	
Kód DPB	
Poznámka	
Dátum	
Zistenie v teréne	
Meno	
Podpis	

4.5. Aktualizácia LPIS z podnetov poľnohospodárov

Poľnohospodárskym využívaním krajiny dochádza k zmenám LPIS. Jedným z dôležitých podnetov na aktualizáciu LPIS sú samotné podnety od poľnohospodárov. Tie rozdeľujeme na skupiny.

Prvou skupinou sú podnety, ktoré sú zakreslené v GSAA a je na nich osobitná požiadavka o rozšírenie, resp. aktualizáciu LPIS. Po ukončení podávania jednotných žiadostí sú všetky tieto podnety osobitne preverované na leteckých a satelitných snímkach. Pokiaľ je plocha na týchto zdrojoch identifikovaná ako spôsobilá, hranice sú jednoznačne identifikovateľné a zároveň je na nej možné určiť jednu z kultúr LPIS, sú

tieto plochy začleňované do LPIS. Nie vždy je možné celý zakres poľnohospodára zakresliť, preto odporúčame si od júla príslušného kalendárneho roka skontrolovať aktualizované diely v GSAA. Plochy, ktoré nebolo možné vykresliť a naďalej sú významnou časťou mimo LPIS, budú postúpené na výkon kontroly na mieste. Upozorňujeme na novú podmienku pre pôdu ležiacu úhorom - nové plochy s pôdou ležiacou úhorom nebudú z podnetov poľnohospodárov akceptované.

Druhú skupinu tvoria podnety z mailovej adresy akt.lpis@apa.sk. Táto mailová schránka funguje celoročne, a v prípade zmeny krajiny alebo nezrovnalosti poprípade nejasnosti, je možné ju kedykoľvek využiť. Všetky podnety, ktoré prichádzajú, sú preverované na leteckých a satelitných záznamoch. Pre vybavenia žiadosti je nevyhnutné, aby bol diel jednoznačne identifikovateľný pomocou lokality LPIS a skráteného kódu. Pre urýchlenie vybavenia je taktiež potrebné, aby bola požiadavka jednoznačne identifikovateľná, poprípade doplnená o fotografie plochy, ktorej sa daná požiadavka týka (geotagované fotografie v ideálnom prípade aj so situačným náčrtkom fotenia). Na každý podnet zaslaný na uvedenú mailovú adresu bude odpovedané v prípade pozitívneho, či negatívneho stanoviska s uvedením dôvodu, prečo bolo/nebolo možné aktualizáciu vykonať. Aktualizácia z podnetov poľnohospodárov patrí k ostatnej aktualizácii, teda zvyčajne prebieha do aktuálnej kampane a dodržiava časové pravidlá aktualizácie uvedené vyššie.

5. Evidencia nespôsobilých plôch v LPIS – vratky

Vzhľadom na časový odstup medzi jednotlivými cyklami môže dôjsť k zmenám spôsobu užívania, t.j. k strate spôsobilosti pre priame platby. Tieto plochy je potrebné v procese aktualizácie LPIS identifikovať a zabezpečiť vrátenie finančných prostriedkov, ktoré boli vyplatené na nespôsobilé plochy. Bez ohľadu na stav LPIS je prijímateľ zodpovedný za svoju žiadosť.

Vzhľadom na 3 ročný cyklus snímania sa hodnoty atribútu pohybujú v rozsahu 1-3. V prípade identifikácie trvania nespôsobilosti vratky je potrebné brať do úvahy fakt, že aktualizácia sa vykonáva do nasledujúcej kampane (n+1) pokiaľ ortofotomapa je z roku n, tak trvanie vratky sa určuje:

1: n (napr. ortofotomapa snímaná z roku 2024, nespôsobilá plocha identifikovaná len na aktuálnej ortofotomape)

2: n-1 (napr. ortofotomapa snímaná z roku 2024, nespôsobilá plocha identifikovaná aj na leteckých alebo satelitných záznamoch z roku 2023)

3: n-2 (napr. ortofotomapa snímaná z roku 2024, nespôsobilá plocha identifikovaná aj na leteckých alebo satelitných záznamoch z roku 2023 a zároveň aj na leteckých alebo satelitných záznamoch z roku 2022 poprípade so stavom z predchádzajúceho cyklu ortofotomáp)

Trvanie nespôsobilosti plochy je posudzované na základe všetkých dostupných leteckých a satelitných záznamov. Prevažne ide o satelitné snímky z misie Sentinel 2. Na základe satelitných snímok Sentinel 2 je možné identifikovať agrotechnické operácie na poľnohospodárskych plochách, čistenie plôch alebo stavebnú činnosť. Všetky takto určené nespôsobilé plochy sa napočítavajú pre príslušné kampane z pohľadu samotných deklarácií prijímateľov, kde sa určuje výmera prieniku medzi nespôsobilou plochou vratky a zakresom hranice užívania pre jednotlivé JŽ (napr. 3 ročná vratka vykreslená pre LPIS kampaň 2025 sa napočíta do JŽ 2024, 2023 2022 pričom vyhodnotená bola z ortofotomapy snímanej v roku 2024).

Všetky polygóny, na ktorých boli určené nespôsobilé prvky sú zobrazené v GSAA pre jednotnú žiadosť, ktorej sa daná nezrovnalosť týka (napr. nezrovnalosť pre JŽ 2023 je viditeľná v GSAA 2023).

6. Postavenie LPIS voči ostatným kontrolným mechanizmom

LPIS predstavuje jeden zo základných prvkov pre vyplácanie priamych podpôr. Z uvedeného dôvodu musí byť správny a aktuálny. Nakoľko cyklická aktualizácia LPIS prebieha každoročne na tretine územia Slovenskej republiky ide o rozsiahly kontrolný mechanizmus správnosti podaných jednotných žiadostí. Presnosť ortofotosnímky sa od roku 2020 do roku 2022 pohybovala o presnosti 25cm na 1 pixel. Od roku 2023 sú ortofotosnímky vyhovované v rozlíšení 15cm na 1 pixel.

LPIS dokážu okrem ortofotosnímky meniť aj ostatné zdroje. Ide o výsledky kontrol (KNM a DPZ) a výsledky plošného monitoringu.

Na základe presnosti rozlíšenia zdroja aktualizácie je poradie zmien nasledovné:

1. Výsledky KNM – najpresnejšia metóda nakoľko je vykonaná priamo v teréne a odzrkadľuje reálny stav užívania, pokiaľ je KNM vykonané na ortofotosnímke platí bod 2;
2. Ortofotosnímka alebo dronové snímky z vegetačného obdobia– veľmi vysoké rozlíšenie;
3. Výsledky po kontrole DPZ satelitné snímky z kontroly kvality LPIS – satelitné snímky nedosahujú až tak vysokú presnosť ako ortofotosnímka
4. Výsledky AMS – použitie snímk Sentinel 2, ktoré nedosahujú parametre na podrobnú aktualizáciu LPIS. Ak výsledky AMS indikujú nespôsobilú plochu tak bude predmetom aktualizácie LPIS. Taktiež pokiaľ vyššie uvedené zdroje z bodov 1 až 3 preukážu nespôsobilý prvok, resp. plochu bude z LPIS odstránená aj napriek pozitívnemu výsledku z AMS.

Na základe vyššie uvedeného vyplýva, že pokiaľ z hociktorého zdroja vznikne požiadavka na aktualizáciu, resp. bude identifikovaná nespôsobilá plocha, je potrebné uvedené preniesť do LPIS.

Príklad: satelitná snímka pre kontrolu DPZ snímaná v tom istom roku ako je snímaná ortofotosnímka. Bola vykonaná aktualizácia na podklade satelitnej snímky. Aktualizácia z ortofotosnímky dostane prednosť pred aktualizáciou zo satelitnej snímky z dôvodu presnejšieho zdroja – ortofotosnímky.

Všetky zmeny, ktoré nastanú v LPIS bez ohľadu na zdroj musia vždy spĺňať metodické pravidlá aktualizácie LPIS uvedené v tomto dokumente.

7. Kondicionalita

Podľa nového systému kondicionality, ktorý vychádza z predchádzajúceho systému krížového plnenia vykonávaného do roku 2022, musia poľnohospodári a iní prijímatelia

na to, aby mohli čerpať podporu SPP v plnej výške, dodržiavať základné normy týkajúce sa životného prostredia, zmeny klímy, verejného zdravia, zdravia rastlín a dobrých životných podmienok zvierat. Základné normy zahŕňajú v zjednodušenej podobe zoznam povinných požiadaviek týkajúcich sa hospodárenia a normy dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu pôdy (normy DPEP).

7.1. DPEP 1 Udržiavanie trvalého trávneho porastu

Udržiavanie trvalého trávneho porastu na základe pomeru trvalého trávneho porastu k poľnohospodárskej ploche na vnútroštátnej, regionálnej, subregionálnej úrovni, na úrovni skupín podnikov alebo na úrovni podnikov v porovnaní s referenčným rokom 2018. Maximálne zníženie o 5 % v porovnaní s referenčným rokom.

Pomer referenčných plôch TTP sa na PPA každoročne eviduje, vypočítava a nahlasuje EK (viď vzorec nižšie). Tento pomer sa stanovuje každý rok na základe plôch nahlásených za príslušný rok prijímateľmi.

$$\text{Pomer TTP} = \frac{\text{deklarované TTP v daný rok}}{\text{celková deklarovaná plocha TTP pre JŽ 2018}}$$

V registri LPIS evidujeme referenčnú vrstvu TTP, ktorá predstavuje všetky plochy s kultúrou TTP nahlásené prijímateľmi v roku 2018 prostredníctvom deklarácií. V prípade poklesu pomeru o viac ako 5% stanoví PPA prijímateľovi opätovné zatrávnenie predmetnej plochy.

V aplikácii GSAA je táto vrstva v zozname Kondicionalita pod pojmom "Referenčné TTP".

7.2. DPEP 2 Ochrana mokradí a rašelinísk

Vzhľadom na prírodnú hodnotu budú mokrade a rašeliniská zapracované do registra LPIS na podkladoch od rezortu Životného prostredia a usmernenia od MPRV SR. Pôjde o samostatne vymapovanú externú vrstvu. Táto norma nadobúda účinnosť od 1.1.2025 a bude súčasťou LPIS v kampani 2025.

7.3. DPEP 3 Zákaz vypaľovania strnísk na ornej pôde, ak nie je dôvodom zabezpečenie zdravia rastlín

Touto normou prijímateľ dodržiava zákaz vypaľovať strniská a pozberové zvyšky rastlín po zbere pestovaných plodín, pokiaľ nejde o zabezpečenie zdravia rastlín. Viac k požiadavkám kladeným na poľnohospodára uvádza Nariadenie vlády 435/2022 Z. z. spolu s príslušným usmernením.

7.4. DPEP 4 Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov

Externá vrstva nárazníkových zón evidovaná v registri LPIS úzko súvisí a vychádza z vrstvy brehových čiar. Brehové čiary predstavujú vodné toky (rieky, potoky) a vodné plochy (jazerá, priehrady a štrkoviská) na území SR, nachádzajúce sa v blízkosti poľnohospodársky využívaných pozemkov. Vodné útvary nachádzajúce sa na lesných pozemkoch vo vzdialenosti viac ako 10 metrov od poľnohospodársky využívaných pozemkov nie sú predmetom evidencie. Teda nejde o všetky vodné plochy /toky (celkovú hydrologickú mapu) v SR, ale len tie, ktoré sú v blízkosti poľnohospodársky

užívanej krajiny, interpretovateľné prostredníctvom ortofotosnímky pre potreby tvorby **referenčnej vrstvy - nárazníkové zóny**.

Brehovou čiarou sa rozumie prirodzené koryto vodného toku alebo breh vodnej plochy tvorenej priesečnicou vodnej hladiny s príslušnými pozemkami. Voda ňou stačí pretekať medzi brehmi bez toho, aby sa vylievala do príslušného územia

GIS vrstva brehových čiar je pravidelne aktualizovaná v maximálne 3 ročných cykloch. Aktualizácia brehových čiar je súčasťou cyklickej aktualizácie LPIS. Vrstva brehových čiar pozostáva z údajov o vektorových hraniciach brehových čiar a identifikačného čísla brehovej čiary.

Meandrujúci tok na ortofotosnímke 2022 na ľavo, na pravo - evidovaná BC a NZ v LPIS

Nárazníkové zóny evidované v registri LPIS predstavujú referenčnú vrstvu – 3m široký pás od brehovej čiary. Pás s nárazníkovými zónami by mal byť odlišiteľný od príľahlej poľnohospodárskej pôdy, možno na ňom vykonávať kosenie alebo pastvu (okrem košarovania). Nárazník musí byť tvorený vegetačným krytom, brehovým porastom divo rastúcich rastlín alebo nasiatych kvitnúcich zmesí, ktoré predstavujú prínos pre biodiverzitu. Ide o plochu medzi obhospodarovanou poľnohospodárskou plochou a brehovou čiarou. Táto vrstva predstavuje akýsi “buffer” priamo príľahlý k vrstve brehových čiar a je aplikovaná na všetkých kultúrach v LPIS (OP, TTP a TP). Zmeny na vrstve nárazníkových zón prebiehajú len v prípade pokiaľ príde k aktualizácii brehovej čiary.

Nárazníkové zóny majú priamy súvis aj s tzv. “dusičnanovou smernicou” (nitrátová direktíva – NDIR), ktorá pozostáva z kategórií zraniteľných oblastí (NDIR ABC). Dusičnanová smernica je súborom opatrení smerujúcich k zníženiu možností znečistenia vodných zdrojov (povrchové aj podzemné) dusičnanmi, ktoré môžu pochádzať z minerálnych hnojív a z hospodárskych hnojív. Jej platnosť vymedzuje vrstva NDIR. **Vrstva NDIR ABC** zaraďuje DPB do troch kategórií zraniteľných oblastí od najnižšieho po najvyšší stupeň obmedzenia hospodárenia. Správcom vrstvy je NPPC – VÚPOP.

Požiadavka DPEP 4 je za účelom ochrany povrchových vôd pred znečistením organickými a priemyselnými hnojivami. Každý príjemca priamych podpôr má povinnosť dodržiavať zákaz používania pesticídov a hnojív na poľnohospodárskej ploche v nárazníkových zónach pozdĺž útvarov vodných tokov vo vzdialenosti troch metrov od brehovej čiary alebo zátopovej čiary. Národná legislatíva (Zákon o hnojivách 349/2015 Z. z.) určuje prísnejšie podmienky zákazu aplikácie dusíkatých hnojív v prípade zraniteľných oblastí so sklonom do 7° na 10m od brehovej čiary v prípade nízkeho stupňa ohrozenia a na 20m stredného stupňa obmedzenia. A v prípade sklonu nad 7° na ornej pôde v minimálnej vzdialenosti 25m od vodného zdroja. Tieto ako aj ďalšie podmienky hospodárenia na A, B, C dieloch pôdnych blokov určuje národný vyššie uvedený predpis.

V aplikácii GSAA pod normu DPEP 4 evidujeme tieto vrstvy:

- Nárazníkové zóny
- Zraniteľné oblasti (NDIR ABC)
- Svahovitosť

7.5. DPEP 5 Riadenie obrábania pôdy, zníženie rizika degradácie a erózie pôdy vrátane zohľadnenia sklonu svahov

Prijímatelia sú povinní spĺňať podmienky hospodárenia v závislosti od stupňa ohrozenia poľnohospodárskej plochy vodnou alebo veternou eróziou podľa príslušnej referenčnej vrstvy. Ide o samostatné externé grafické vrstvy vodnej a veternej erózie, ktorých dodávateľom je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Tieto vrstvy boli vytvorené v spolupráci s Národným poľnohospodárskym a potravinárskym centrom, pričom sú v gescii MPRV.

Uvedené vrstvy obsahujú tri kategórie ohrozenia:

1. bez ohrozenia
2. mierne ohrozené plochy
3. silne ohrozené plochy

V aplikácii GSAA s normu DPEP 5 súvisia nasledujúce vrstvy:

- Vodná erózia
- Veterná erózia

7.6. DPEP 6 Minimálne pokrytie pôdy, aby nebola pôda počas najcitlivejších období ponechaná bez porastu

Táto norma zahŕňa podmienky pokrytia pôdy nasledovne: v období od 1. júna do 31. októbra musí zabezpečiť najmenej 80 % vegetačné pokrytie ornej pôdy a najmenej 50 % vegetačné pokrytie medziradia a manipulačných plôch na ploche s trvalými plodinami. Pôda ležiaca úhorom musí byť na 100 % pokrytá v období od 1. júna do 31. októbra. V prípade normy DPEP 6 nejde o evidovanú GIS vrstvu v LPIS ale prijímateľ ju dodržiava v rámci právnych predpisov (Príloha č.2, Nariadenia vlády SR 435/2022).

7.7. DPEP 7 Striedanie plodín na ornej pôde

Prijímateľ na poľnohospodárskej ploche s kultúrou orná pôda (okrem plôch viacročných plodín, tráv a iných bylinných krmovín a pôdy ležiacej úhorom) musí dodržiavať zákaz pestovania tej istej plodiny na tej istej ploche počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov. V aplikácii GSAA je táto norma kontrolovateľná cez vrstvu "Minuloročné plodiny". Viac k samotnej norme a výnimkám popisuje §5 usmernenie k

435/2022. Vrstva minuloročných plodín bude každoročne upravovaná na základe predchádzajúcej deklarácie prijímateľa.

7.8. DPEP 8 Minimálny podiel poľnohospodárskej plochy vyčlenenej na neproduktívne plochy alebo prvky

Táto norma zahŕňa dodržiavanie troch podmienok:

- Zachovanie chránených prvkov
- Zákaz strihania živých plotov a stromov počas obdobia reprodukcie vtáctva a v období hniezdenia
- Opatrenia na zabránenie šíreniu inváznych rastlinných druhov

Chránené prvky sú podmnožinou neproduktívnych prvkov a plôch evidovaných v LPIS. Sú chránené z čoho vyplýva zákaz odstraňovania a narušovania chránených prvkov ako aj dodržiavať zákaz strihania živých plotov a stromov počas obdobia reprodukcie vtáctva a v období hniezdenia. Sú stabilným typom prvku v rámci podmienok kondicionality. V registri LPIS sú vedené v grafickej podobe v externej vrstve, ktorá je pravidelne aktualizovaná, maximálne v 3-ročných cykloch. Táto vrstva obsahuje informáciu o skutočnej výmere a hranici chránených prvkov. Jednotlivé neproduktívne prvky sú rozpoznateľné pomocou identifikačného čísla neproduktívneho prvku a druhu prvku..

Chránené prvky sú v systéme identifikácie poľnohospodárskych pozemkov evidované ako polygóny (okrem solitéru - ten predstavuje kružnicu). Sú pravidelne aktualizované a rozširované spolu s dielmi pôdnych blokov (DPB). Musia spĺňať veľkostné parametre, predpísanú skladbu vegetácie ako aj podmienky, ktoré sú bližšie definované v usmernení (§5 usmernenie k 435/2022).

Medzi chránené prvky evidované na kultúre **orná pôda** patria:

- živé ploty
- solitér/ samostatne stojaci strom
- stromoradie/vetrolam
- skupina stromov /skupina drevín / húštiny v poli
- terasa
- malá mokraď
- medza

Medzi chránené prvky evidované na kultúre **trvalý trávny porast** patria:

- stromoradie/vetrolam
- medza
- malá mokraď
- skupina stromov

Chránené prvky sa v LPIS evidujú ako polygóny, ktoré musia:

- byť súčasťou OP/TTP a súčasne chránené podľa pravidiel kondicionality alebo;
- byť príslušné k OP/TTP a súčasne chránené podľa pravidiel kondicionality a;
- lineárne chránené prvky (stromoradia, medze a živé ploty) musia k hranici ornej pôdy priliehať svojou dlhšou stranou. Za príslušné možno tieto chránené prvky považovať len v časti, ktorá má spoločnú hranicu s priliehajúcim dielom pôdneho bloku – teda medzi DPB a chráneným prvkom sa nesmie nachádzať plocha, ktoré je nespôsobilá pre priame podpory (napr. cesta, potok, plot...) a;

- spĺňať požadované parametre dĺžky a šírky vychádzajúce z národnej a európskej legislatívy (viď. tabuľka nižšie),
- spĺňať poľnohospodársku mimoprodukčnú funkciu (pôdoochrannú, protieróznú, ekologickú, biotickú a krajinotvornú funkciu v agrobiocenóze)
- spôsobilé sú aj prvky, ktorými prechádza plot alebo elektrické vedenie.

DRUH CHRÁNENÉHO PRVKU	SKLADBA VEGETÁCIE	PARAMETRE	KULTÚRA
živé ploty	súvislé porasty stromov a kríkov	do výšky 3 m, min dĺžka 20 m, šírka do 30 m	OP
solitér	osamelo rastúci strom	min. priemer koruny 4 m	OP
stromoradie/ vetrolam	min. 5 stromov, max. rozostup medzi korunami 5 m	výška nad 3 m, min. dĺžka 30 m, šírka do 30 m, priemer koruny min. 4 m	OP, TTP
skupina drevín / húština v poli	minimálne 3 dreviny	výmera do 0,3 ha	OP
skupina stromov	stromová vegetácia	Plocha nesmie byť menšia ako 0,01 a väčšia ako 0,1 ha	TTP
malá mokraď	vegetácia prirodzene sa vyskytujúca okolo mokradí	plocha nesmie byť menšia ako 0,1 ha a väčšia ako 0,3 hektára	OP, TTP
medza	bylinná/krovinná/stromová vegetácia	tvorená všetkými etážami s min. dĺžkou 20 m, šírkou do 20 m	OP, TTP

V aplikácii GSAA je norma DPEP 8 zobrazená v zozname “Kondicionalita” pod pojmom “Neproduktívne prvky”. Zoznam neproduktívnych prvkov a plôch pre plnenie normy DPEP 8 predstavujú:

- chránené prvky, ktoré sú samostatnou vymapovanou GIS vrstvou v registri LPIS: živé ploty, solitér, stromoradie, skupina stromov, terasa, malá mokraď a medza
- nestabilné prvky a plochy, ktoré sú deklarovateľné prijímateľom prostredníctvom grafických príloh v GSAA, nakoľko nejde o samostatne vymapovanú a stabilnú GIS vrstvu : pôda ležiaca úhorom s porastom, medziplodiny, dusík viažuce plodiny, nárazníkové zóny, potoky a malý rybník

Živý plot tvoria súvislé porasty stromov alebo kríkov široké 1 až 30 m, s dĺžkou nad 20 m a s výškou do 3 m, nachádzajúce sa na kultúre orná pôda. Ide o kompaktnú prirodzenú alebo umelo vysadenú líniu stromov alebo krovín so súvislým prepojením korún. Živé ploty sú evidované na kultúre orná pôda.

Príklad živého plotu evidovaného v LPIS.

Solitér je samostatne stojaci strom s priemerom koruny minimálne 4 m. V jeho podraсте nesmú byť kroviny. Je to prevažne mohutný jedinec domácich druhov drevín, pričom solitér môže byť ovocný i neovocný strom. Solitéry sú mapované len na kultúre orná pôda a musia byť obklopené spôsobilou poľnohospodárskou plochou. Stromy pri spevnenej cestnej a železničnej komunikácii, vodných útvaroch a stavbách nie sú chránenými prvkami.

Príklad solitéru evidovaného v LPIS.

Solitér pri poľnej ceste je spôsobilý chránený prvok iba v prípade, že sa za cestou nachádza spôsobilá plocha.

Solitér pri spevnenej ceste nie je spôsobilým prvkom

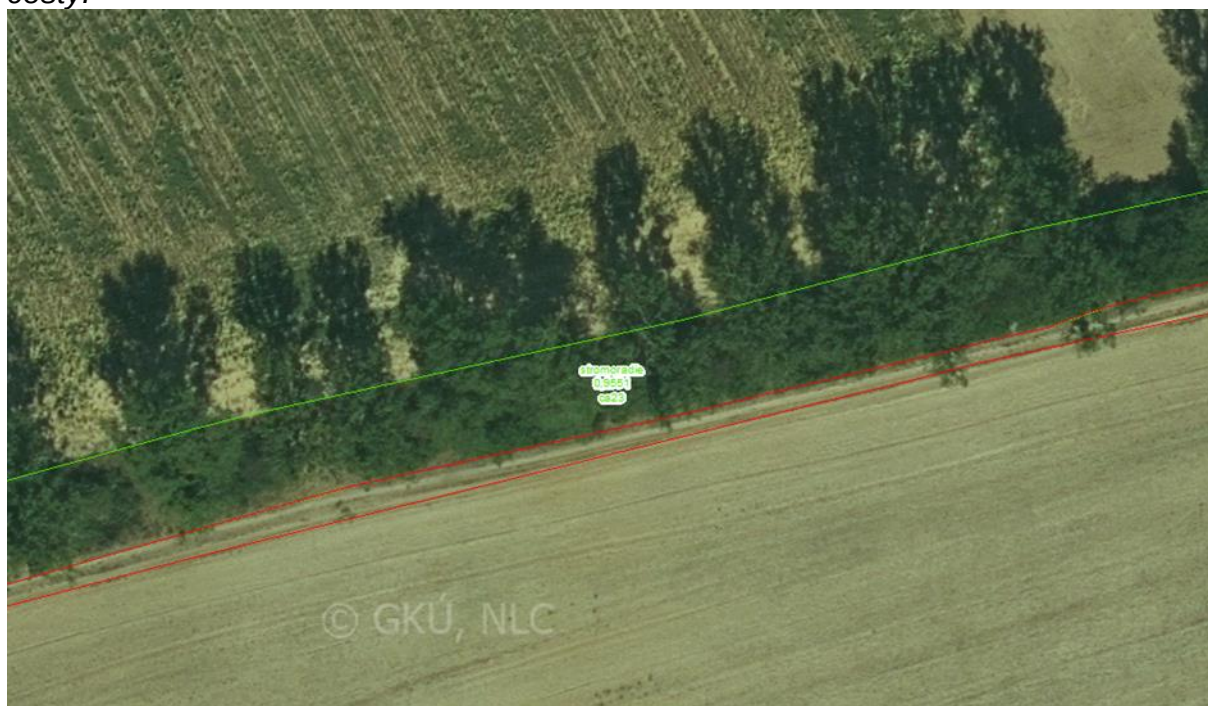

Stromoradie / vetrolam je rad najmenej 5 stromov, ktoré majú spravidla rovnaký rozostup. Tvorený je umelo vysadenými líniovými pásmi drevín, prípadne ide o vhodne skombinované nálety drevín so zámernou výsadbou. Výška stromov musí dosahovať najmenej 3 m a priestor medzi korunami nepresahuje 5 m. Priemer koruny stromov musí dosahovať minimálne 4 m. Poznáme jednoradové aj viaceradové stromoradie, ak jeho šírka nepresahuje 30 m. Stromoradia sú predmetom mapovania na kultúrach orná pôda a trvalý trávnatý porast. Avšak, pre plnenie percenta neproduktívnej plochy v rámci normy DPEP 8 sa berú do úvahy len stromoradia evidované na ornej pôde.

Príklad spôsobilého stromoradia evidovaného v LPIS.

Stromoradie je spôsobilé aj v prípade, ak sa nachádza vedľa poľnej, nespevnenej cesty.

Skupina drevín predstavuje skupinu drevín a húštiny v poli, ktorých porast je tvorený najmenej 3 drevinami vo výmere do 0,3 ha. Koruny drevín tvoria súvislý kompaktný zápoj. Tento prvok musí byť obklopený spôsobilou poľnohospodárskou plochou, jeho rozšírenie v podmienkach SR evidujeme na kultúre orná pôda. Skupina drevín je spôsobilý chránený prvok aj v prípade, ak sa nachádza pri poľnej ceste, za ktorou evidujeme spôsobilú plochu.

Spôsobilé skupiny drevín na ornej pôde evidované v LPIS.

Spôsobilá skupina drevín pri poľnej ceste.

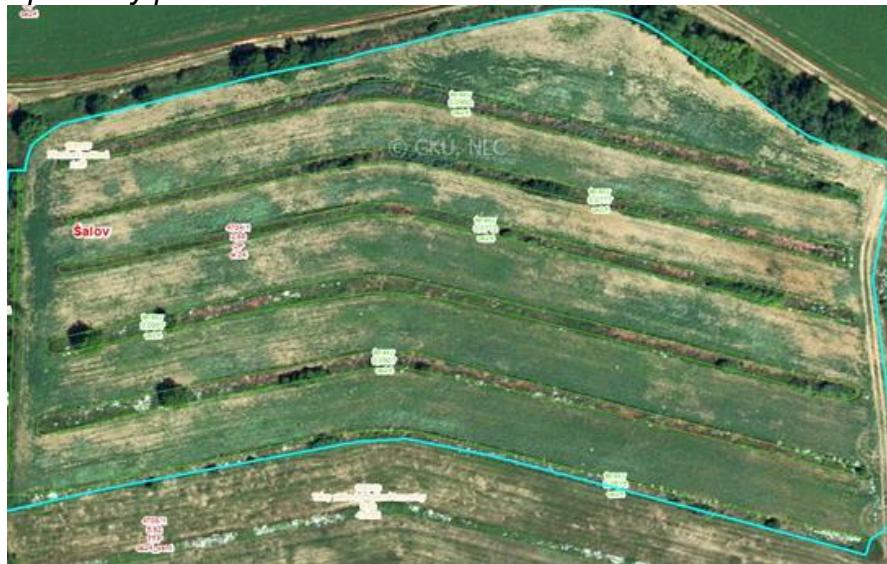
Od kampane 2025 je novým prvkom spôsobilým na kultúre TTP skupina stromov. Za **skupinu stromov** považujeme porast tvorený najmenej tromi stromami, rastúci na trvalom trávnom poraste s maximálnou výmerou 1000 m². Prispieva k ekologickej stabilite krajiny a má veľký význam pre ekosystémovú a druhovú biodiverzitu a tvorí prirodzený úkryt pre zvieratá. Skupina stromov rastúca na lesnom pôdnom fonde (plniaca funkciu lesa) sa nepovažuje za spôsobilú.

Spôsobilé skupiny stromov na kultúre TTP.

Terasa predstavuje súvislý líniový prvok na svahu nachádzajúci sa na externej vrstve terás na kultúre orná pôda. Je typická kaskádovitým, stupňovitým členením poľnohospodárskej pôdy, vytvorená za účelom zabránenia vodnej a veternej erózie. Súčasťou terasy môže byť bylinná, krovinná a drevinná etáž vrátane múrikov a valov z naskladaných kameňov. Pre plnenie DPEP 8 sú spôsobilé také terasy, ktoré sa nachádzajú na ornej pôde.

Spôsobilý prvok - terasa evidovaná v LPIS.

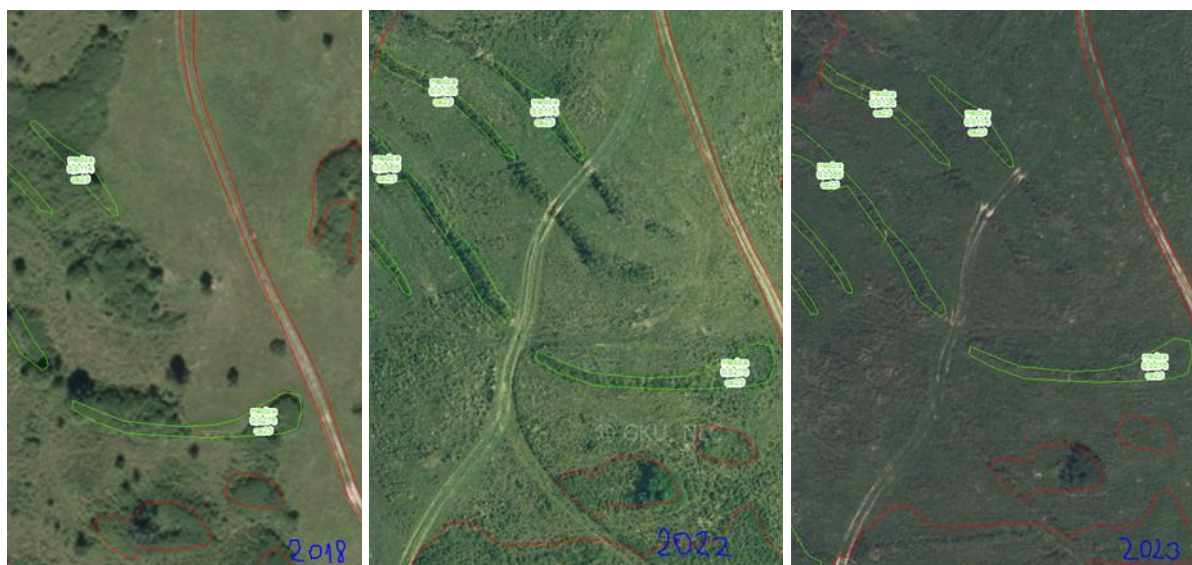

Medza musí v krajine dosahovať minimálnu dĺžku 20 m a šírku od 1 do 20 m. Je to líniový chránený prvok, ktorý je tvorený stromovou, kríkovou alebo trávnatou vegetáciou, pričom môže byť tvorený kombináciou všetkých etáží alebo len jednou z nich, musí však byť stabilný v čase. Špecifickým kritériom pre medzu je, že sa nesmie nachádzať pri poľnej ceste. Medze sú registri LPIS evidované na kultúrach orná pôda a trvalý trávnatý porast.

Spôsobilá medza evidovaná v LPIS na kultúre OP.

Potenciálne medze nie sú stabilné v čase, nie sú teda spôsobilé

Medze tvorené výbežkami lesa nie sú spôsobilé ako neproduktívne prvky. Ako spôsobilé možno považovať iba prvky, ktorú sú kompaktné ako celok a fyzicky oddelené od lesa, príp. sú vegetačným zložením odlišiteľné od lesného fondu. Tie, ktoré majú nejasné ukončenie potenciálneho prvku, vbiehajú do okolitého zrástu, ktorá vymedzuje hranice dielu s okolitým zrástom, nie sú predmetom mapovania.

Nespôsobilá medza – jedná sa o výbežok lesa

Výnimku tvoria terasové pásy, ktoré môžu byť vymapované aj v prípade, ak vybiehajú zo zrástu. Ide o výnimku týkajúcu sa len pre tento typický krajinný ráz, vzhľadom pre ich krajínovotvorný a protierózny prínos. Takéto terasovité pásy sú úzke často do 5 – 6 m, pravidelné po vrstevniciach. V takomto prípade sú mapovateľné prvky, ktoré sú tvorené prevažne drevnatou vegetáciou stabilnou v čase.

Neproduktívne prvky v terasovitom teréne (v tomto prípade je vidieť aj vegetačný rozdiel voči lesu).

Špecifickým prípadom neuplatniteľným pre DPEP 8 sú medze na trvalom trávnom poraste sú trávnaté terasy. V takomto prípade sú ako neproduktívne prvky vymapované iba tie plochy, ktoré sú porastené stabilnou drevnatou vegetáciou.

TTP na terasách: terasy sú tvorené prevažne trávnatou vegetáciou, preto nie sú evidované ako NP, celou plochou ostávajú v LPIS ako spôsobilá plocha.

Malá mokrad' nesmie byť menšia ako 0,1 ha a väčšia ako 0,3 hektára predstavuje vegetáciu prirodzene sa vyskytujúcu okolo mokradí, ktoré majú prírodnú hodnotu z hľadiska ochrany biotopov a druhov. Tento prvok musí byť obklopený spôsobilou poľnohospodárskou plochou. Malé mokrade sú registri LPIS evidované na kultúrach orná pôda a trvalý trávnatý porast.

Spôsobilá malá mokrad' na TTP evidovaná v LPIS.

V prípade druhu **malá mokrad'**, vychádza tento typ chráneného prvku z aktuálnych digitálnych podkladov predložených od orgánov rezortu MŽP a MPRV. V prírodných podmienkach (Slovenska) sú za mokrade považované všetky biotopy, ktorých existencia je podmienená trvalou prítomnosťou vody.

Medzi mokrade patria všetky územia prírodného aj umelého pôvodu, kde je vodná hladina na povrchu, alebo blízko povrchu pôdy, alebo kde povrch pokrýva plytká voda, ako aj potoky, rieky a vodné nádrže.

Mokrad' je územie s močiarimi, slatinami alebo rašeliniskami, prírodnými alebo umelými, trvalými alebo dočasnými stojatými alebo tečúcimi vodami vrátane pramenísk, vyvieračiek, geotermálnych výverov, slanísk, podmáčaných lúk a pasienkov, lužných lesov, rašeliniskových lesov, podmáčaných lesov, vodných tokov s brehovými porastmi, vodopádmi, riečnymi ramenami,; vodných plôch s jazerami, rybníkmi a vodnými nádržami, štrkoviskami, pieskoviskami, hliniskami, ťažobnými jamami a jazerami vzniknutými banskou činnosťou, periodicky zaplavovaných alebo podmáčaných terénnych depresií s močiarnou alebo mokradňovou vegetáciou, krovinami, krasových a iných podzemných hydrologických systémov. Z pohľadu aktualizácie LPIS ide o prvky, ktoré sú aktualizované počas aktualizácie, ale zaradenie prvkov do systému LPIS je v kompetencii rezortu životného prostredia.

7.9. DPEP 9 Zákaz konverzie alebo orania trvalého trávneho porastu označeného ako citlivý z hľadiska životného prostredia

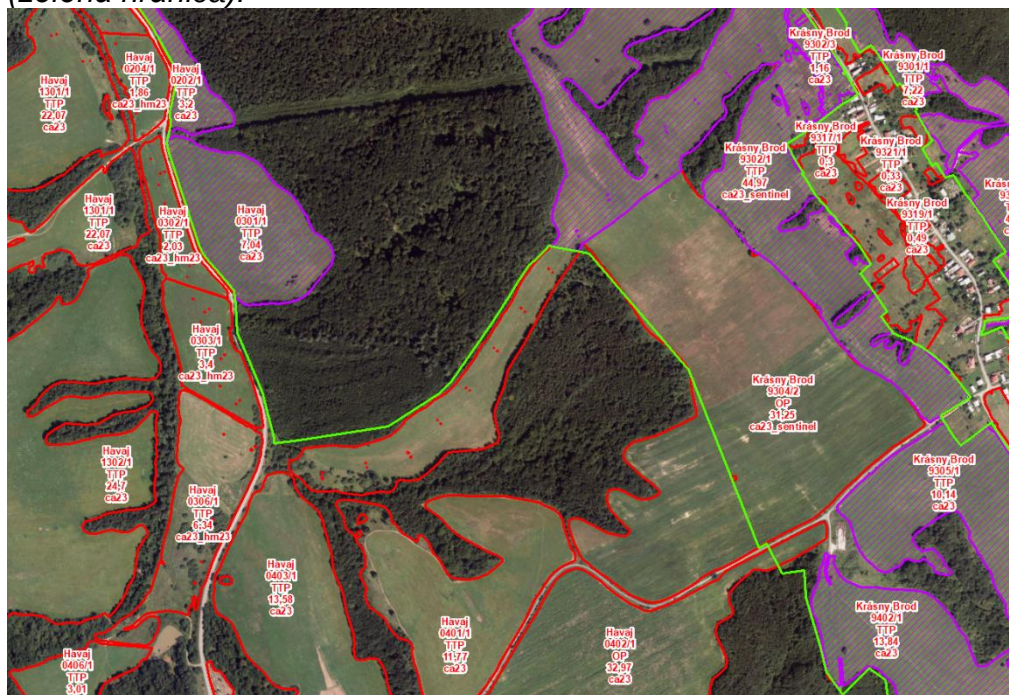
Dodržiavať zákaz zmeny druhu poľnohospodárskej plochy trvalý trávny porast, nachádzajúci sa vo vymedzenej oblasti podľa osobitného predpisu (§ 26 a 27 zákona č. 543/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) na iný druh poľnohospodárskej plochy a zákaz orby.

V prípade území citlivých z hľadiska životného prostredia došlo zo strany PPA k aktualizácii vrstvy citlivých TTP pre obdobie novej SPP. Slovenská Republika má citlivé trvalé trávnaté porasty zadefinované len v rámci NATURA 2000. Podkladom pre tvorbu GIS vrstvy citlivých TTP boli:

- vrstva dielov pôdnych blokov s kultúrou trvalý trávny porast evidovaný v LPIS pre kampaň 2023,
- aktuálna GIS vrstva NATURA 2000 poskytnutá ŠOP SR ,

Vrstva citlivých TTP reflektuje aj novo-rozšírené územia NATURA 2000, teda Územia Európskeho významu (ÚEV) a Chránené vtáčie územia (CHVÚ), ktoré pribudli na území SR a diely pôdnych blokov evidovaných v registri LPIS 2023 s kultúrou TTP. Pri kreovaní novej vrstvy bolo prihliadané aj ku deklaráciám TTP z roku 2022. Stav LPIS z roku 2023 sa berie ako referenčný rok v prípade kultúry trvalý trávnatý porast pre vrstvu citlivých TTP. Táto vrstva pre aktuálne obdobie SPP je presnejšia (nezachádza mimo plôch LPIS) a je striktne orezaná na hranice Natura 2000. Čo znamená, že do vrstvy citlivých TTP môže patriť celý diel pôdneho bloku, ale aj len jeho časť. V prípade rozširovania plôch Natura 2000 na území SR sa táto vrstva bude každoročne dopĺňať o tieto plochy a na dieloch s kultúrou TTP dôjde k ich zahrnutiu do vrstvy citlivých TTP. Ide o stabilnú externú vrstvu, ktorá bude dopĺňaná na základe vyššie uvedených podmienok, obsahujúca údaje o vektorových hraniciach citlivých TTP, skutočnej výmere, ako aj identifikácii DPB .

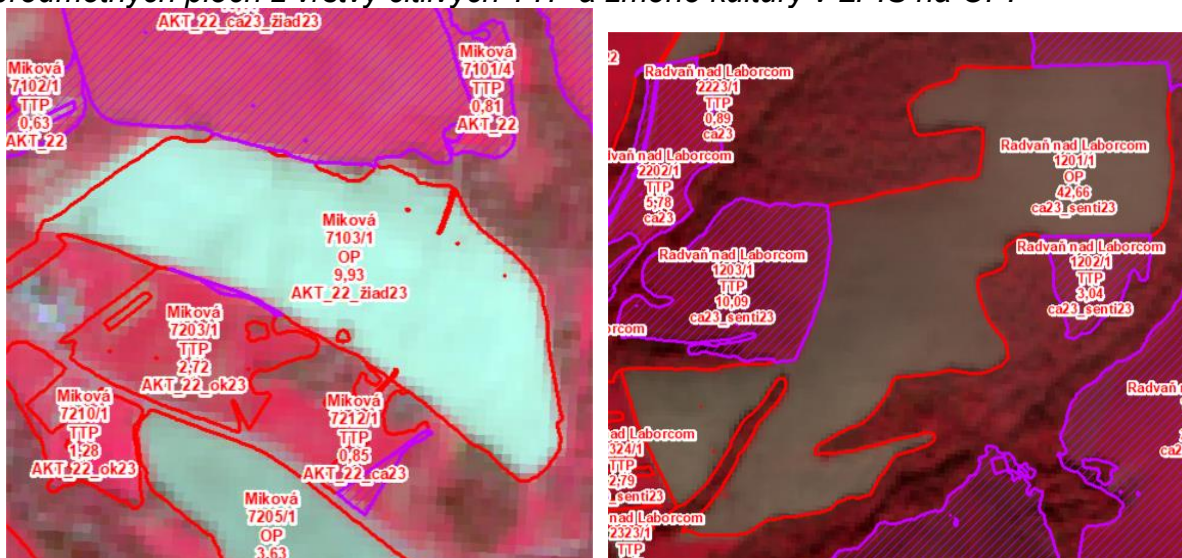
Vrstva citlivých TTP predstavuje prienik stavu LPIS 2023, konkrétne diely pôdnych blokov s kultúrou TTP a plochy Natura 2000. Ako je evidentné z obrázka, vrstvu citlivých TTP (fialová šrafáž) predstavujú len tie TTP, ktoré ležia v NATURA 2000 (zelená hranica).

V prípade, že došlo k preoraniu dotknutej plochy zo strany prijímateľa na jeseň 2022 alebo jar 2023 a potvrdeniu na sentineloch (po zisteniach KNM, satelitných záznamoch či iných zdrojoch), dôjde zo strany PPA k dodatočnému vyčleneniu plochy z vrstvy citlivých TTP. Tu sa berú do úvahy všetky identifikovateľné preorania potvrdené na relevantných zdrojoch do termínu 17.4.2023 (deň otvorenia kampane). Tieto zmeny kultúry sa teda ešte nebudú brať ako porušenie podmienky s povinnosťou zatrávnenia ale budú preklasifikované na prislúchajúcu kultúru (OP, TP, SAD alebo VIN) od kampane 2023 a vyčlenené z vrstvy citlivých TTP. Korekcia tejto vrstvy bude vykonávaná len na základe opodstatnených, vyššie uvedených prípadoch. Všetky nasledujúce preorania či zmeny kultúry spadajúce do plôch citlivých TTP po tomto dátume budú brané ako porušenie podmienky s povinnosťami zatrávnenia podľa príslušného usmernenia a DPEP 9.

Pre kampaň 2025 došlo k rozšíreniu vrstvy citlivých TTP na základe rozšírenia vrstvy NATURA 2000 o nové územia.

Príklady podnetov na korekciu vrstvy citlivých TTP a teda zmenu kultúry z TTP na OP. Po preverení na sentineloch je evidentné preoranie na ľavo v apríli 2023 a napravo z októbra 2022. Tieto splnili podmienku a došlo zo stany PPA k vyňatiu predmetných plôch z vrstvy citlivých TTP a zмене kultúry v LPIS na OP.

NATURA 2000 predstavuje zoznam Chránených vtáčích území a zoznam Území európskeho významu na území SR. Táto vrstva je vstupným údajom pre tvorbu citlivých TTP, ktorá je dodávaná PPA od rezortu životného prostredia.

V aplikácii GSAA s normou DPEP 9 súvisia nasledujúce vrstvy:

- Citlivé TTP
- Chránené vtáčie územia
- Územia európskeho významu

8. Neprojektové opatrenia

8.1. Biotopy poloprírodných a prírodných biotopov tráv

- A - Teplomilné a suchomilné trvalé trávne porasty
- B - Mezofilné trvalé trávne porasty
- C - Horské kosné lúky
- D - Vlhkomilné porasty nižších polôh
- E - Nížinné aluviálne lúky
- F - Vlhkomilné porasty vyšších polôh, slatinné a bezkolencové lúky
- G - Vysokohorské trávne porasty

Vrstva biotopov je aktualizovaná spolu s aktualizáciou dielov pôdnych blokov s kultúrou trvalý trávny porast, na ktorých sa biotopy nachádzajú. Aktualizácia prebieha do konca podávania jednotných žiadostí pre aktuálny kalendárny rok. Prijímateľ je povinný pri žiadaní o podporu pre biotopy dodržiavať podmienky kosenia, pasenia, košarovania, mulčovania, aplikácie hnojív podľa druhu biotopu (§29 ods.2 Nariadenia vlády SR 3/2023).

Uvedená vrstva je taktiež aktualizovaná o novo vytvorené biotopy na základe dodaných žiadostí o zaradenie zo strany Štátnej ochrany prírody.

8.2. Biotop dropa fúzatého

Ide o ornú pôdu nachádzajúcu sa v Chránenom vtáčom území Lehnice a v Chránenom vtáčom území Sysľovské polia (§30 Nariadenia vlády SR 3/2023).

8.3. Biotop sysľa pasienkového

Ide o trvalý trávny porast nachádzajúci sa v lokalitách výskytu sysľa pasienkového (§31 Nariadenia vlády SR 3/2023).

8.4. Biotopy druhov v územiach európskeho významu

Sú to trvalé trávne porasty nachádzajúce sa na území európskeho významu v druhom alebo v treťom stupni ochrany (§32 Nariadenia vlády SR 3/2023).

8.5. Oblasti s prírodnými obmedzeniami alebo inými osobitnými obmedzeniami - ANC

Ide o referenčnú vrstvu oblastí ANC v rámci celého Slovenska. Zoznam oblastí zverejňuje MPRV SR vo vestníku podľa katastrálnych území, do ktorých patria.

Kategórie oblastí:

1. horská oblasť (H1, H2, H3, H4),
2. oblasť čeliaca významným prírodným obmedzeniam (BK1, BK2, BK3, BK4, BK5, BKA),
3. oblasť postihnutá špecifickými obmedzeniami (OS1, OS2, OS3).

Jednotlivé katastrálne územia sú zaradené do oblastí a podoblastí referenčnej vrstvy ANC. Správcom dát vrstvy ANC je NPPC - VÚPOP.

9. Ostatné referenčné vrstvy evidované v LPIS

Register LPIS je v podmienkach SR udržiavaný v aktuálnom stave, čo znamená, že je aktualizovaný na maximálne trojročnej báze. Okrem pravidelnej cyklickej aktualizácie dielov pôdnych blokov a GIS vrstiev týkajúcich sa kondicionaliy, PPA spravuje a zverejňuje GIS vrstvy z neprojektových opatrení a referenčné vrstvy týkajúce sa ekoschém.

9.1. Územia Európskeho významu

Ide o vrstvu chránených území európskeho významu rozdelených podľa stupne ochrany:

- 2. stupeň ochrany
- 3 stupeň ochrany
- 4 stupeň ochrany

- 5 stupeň ochrany

podľa § 14 a 16 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Zoznam oprávnených území európskeho významu na podporu opatrenia v rámci sústavy Natura zverejňuje MPRV SR vo vestníku. Správcom vrstvy ÚEV – stupne ochrany je ŠOP SR.

9.2. Chránené vtáčie územie – CHVÚ

Chránené vtáčie územia sú súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000. Sú vymedzované v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (kodifikované znenie) ako chránené územie podľa § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Správcom vrstvy je ŠOP SR.

9.3. Chránené vodohospodárske oblasti

Vrstva zobrazuje oblasti pre intervenciu precízne hnojenie orných pôd pri ochrane vodných zdrojov. Ide o opatrenie týkajúce sa hnojenia ornej pôdy nachádzajúcej sa v chránenej vodohospodárskej oblasti podľa § 2 zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd. Ide o CHVO Žitný ostrov, Slovenský kras, Muránska planina, Strážovské vrchy, Beskydy a Javorníky, Nízke Tatry, Veľká Fatra a Vihorlat, horné povodia riek Ipeľ, Rimavica, Slatina a Hnilec. Správcom vrstvy je Výskumný ústav vodného hospodárstva.

9.4. Zatrávňovanie podmáčanej ornej pôdy

Ide o plochy zverejnené vo vestníku MPRV SR, evidované aj vo vrstve v GSAA s minimálnou výmerou 5 ha. Na uvedenej ploche prijímateľ založí trvalý trávny porast vysiatím trávneho osiva. Vrstva zatrávnenie podmáčanej ornej pôdy bola pripravená s ohľadom na potreby aplikácie opatrenia na jednotlivých dieloch pôdnych blokov, tzn. boli vyberané DPB s ornou pôdou, ktoré sa vyskytujú v záujmových oblastiach, kde malo byť opatrenie prioritne uplatňované s ohľadom na záujmy ochrany prírody a výskyt predmetov ochrany, pre ktoré je toto opatrenie potrebné. Správcom vrstvy je ŠOP SR.

9.5. Bonitované pôdno-ekologické jednotky BPEJ 6-9

Podľa prílohy č. 9 k vyhláške č. 508/2004 Z.z. (novelizovaná vyhláškou č. 59/2013) sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Súčasťou registra LPIS sú plochy skupín kvality 6 až 9. Ide o informáciu o menej kvalitných pôdach vhodných na zalesňovanie alebo pestovanie rýchlorastúcich drevín. Cieľom opatrenia zalesňovanie ornej pôdy je prispieť k zmierňovaniu zmeny klímy. Ide o plochy ornej pôdy od 0,5 do 10 ha, ktorých kód BPEJ spadá prevažujúcou výmerou do 6. – 9. skupiny (§ 2 písm. c) zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 57/2013 Z. z.). Správcom dát vrstvy BPEJ je NPPC - VÚPOP.

9.6. Svahovitost'

Ide o vrstvu kategórie svahov pre potreby dodržiavania podmienok hospodárenia. Kategórie svahov v zmysle podmienok plnenia vybraných kritérií:

- do 3°
- 3° až 5°
- 5° až 7°
- 7° až 10°
- 10° až 12°
- nad 12°

Vrstva bola pripravená Národným poľnohospodárskym a potravinovým centrom z podkladov poskytnutých Geodetickým a kartografickým ústavom Bratislava (GKÚ). Vstupom pre vytvorenie vrstvy bol grid s veľkosťou 5 m prevzatý z GKÚ, ktorý bol pripravený z podkladov leteckého laserového scanovania. V aplikácii GSAA je „Svahovitost“ zobrazená ako prvá po rozkliknutí v zozname „Kondicionalita“.

9.7. Lokality LPIS

Lokality LPIS slúžia na priamu identifikáciu DPB. Ide o jeden z 2 povinných identifikátorov dielov pôdnych blokov. Lokality LPIS sú stanovené ako štvorcová sieť o 10x10 km. Pri identifikácii dielov sa vždy musíme riadiť lokalitou LPIS, nie katastrálnym územím alebo číslom EKN alebo CKN.

Príklad lokalít LPIS:

9.8. Údaje z katastra nehnuteľností

Ide o pomocné vrstvy z katastra nehnuteľností:

- Obce
- C KN
- E KN

10. Ekoschémy

10.1. Neproduktívne plochy a prvky v rámci ekoschémy

Neproduktívne plochy a prvky v rámci ekoschémy predstavujú:

- Biopásy
- Bylinné políčka
- Priekopy

Na plnenie ekoschémy sa vyššie spomínané druhy majú využiť ak sú súčasťou kultúry orná pôda a to aj vtedy, ak sú k nej prilahlé.

V aplikácii GSAA sú ekoschémy zobrazené v zozname "Neproduktívne prvky":

Neproduktívnu plochu, vymapovanú GIS vrstvou v registri LPIS predstavujú v rámci ekoschémy **priekopy**.

Nestabilné plochy, ktoré sú deklarovateľné prijímateľom prostredníctvom grafických príloh v GSAA, nakoľko nejde o samostatne vymapovanú a stabilnú GIS vrstvu predstavujú **biopásy** a **bylinné políčka**.

10.1.1. Biopásy

Biopásy sú neproduktívnou plochou slúžiacou na rozdeľovanie poľnohospodárskej pôdy. šírka biopásu je najmenej 12 m; prípustná odchýlka z najmenej šírky biopásu nesmie presiahnuť 5 %, biopás musí založiť do 30. apríla roka podania žiadosti, biopás musí byť súvisle tvorený ďatelinovo-trávnou, trávno-bylinnou alebo bylinnou zmesou. Z pohľadu aktualizácie LPIS nejde o mapovaný prvok. Pri aktualizácii LPIS sa sleduje vrstva deklarovaných biopásov, z dôvodu aby nedochádzalo k ich vyberaniu alebo deleniu dielov. Biopásy aj po 5 roku veku porastu zostávajú ornou pôdou.

Biopás na ornej pôde pre kampaň 2023, oddeľujúci tú istú plodinu na DPB.

10.1.2. Bylinné políčka

Bylinným políčkom plocha pokrytá bylinami alebo krovínami, na ktorej sa nevykonáva poľnohospodárska činnosť, ktorej výmera nesmie byť väčšia ako 0,1 ha; súhrnná výmera bylinných políčok nesmie presahovať 10 % výmery súvislej poľnohospodárskej plochy ornéj pôdy prijímateľa na jednom diele pôdneho bloku. Z pohľadu aktualizácie LPIS nejde o mapovaný prvok. Pri aktualizácii LPIS sa sleduje vrstva deklarovaných bylinných políčok z dôvodu aby nedochádzalo k ich vyberaniu. Pokiaľ budú plochy bylinných políčok identifikovateľné viac za sebou idúcich leteckých alebo satelitných záznamoch môže dôjsť k ich vymapovaniu vo forme chránených (krajinných) prvkov pokiaľ budú spĺňať parametre chránených prvkov alebo k ich odstráneniu z LPIS nakoľko by sa stali trvalou nespôsobilou štruktúrou.

10.1.3. Ostrov biodiverzity

Ostrov biodiverzity je plocha alebo súbor plôch tvorených pôdou ležiacou úhorom s porastom s rozlohou plochy najmenej 0,1 ha, pričom celková výmera ostrova biodiverzity musí dosahovať najmenej 3,5 % zo súvislej plochy ornej pôdy; ak prijímateľ dodržiava postup podľa § 16, ostrov biodiverzity musí dosahovať najmenej 1 % zo súvislej plochy ornej pôdy.

Z pohľadu aktualizácie LPIS nejde o mapovaný prvok. Pri aktualizácii LPIS sa sleduje vrstva deklarovaných ostrovov biodiverzity, z dôvodu aby nedochádzalo k ich vyberaniu alebo deleniu dielov.

10.1.4. Priekopa

Pod pojmom priekopa sa chápe líniový prvok, okrem kanálu s betónovými stenami, zasakávacím pásom, zavodňovacím pásom po vrstevnici alebo hydromelioračným kanálom, ktorý slúži na zavlažovanie alebo odvodňovanie poľnohospodárskej pôdy, ktorého šírka nesmie byť menšia ako 1 m a väčšia ako 10 m.

Z pohľadu aktualizácie LPIS ide o namapovaný prvok na všetkých kultúrach LPIS pričom musia byť splnené veľkostné kritériá. Prvok priekopy je mapovaný ako neproduktívny prvok a je súčasťou aktualizácie LPIS.

V registri LPIS priekopy musia plniť nasledujúce podmienky:

- priekopy sú evidované na všetkých kultúrach (OP, TTP, TP...) registra LPIS;
- každá priekopa je evidovaná ako polygón, pričom polygóny vo vrstve priekop sa nesmú prekrývať medzi sebou;
- každá priekopa má svoje jedinečné identifikačné číslo;
- v prvku sa nenachádzajú nespôsobilé prvky ako spevnené cesty, železnice, elektrické vedenia, stĺpy a stavby, ktoré nemôžu byť ani súčasťou spôsobilého hektára v rámci LPIS;
- na ortofotosnímke sú priekopy interpretovateľné ako brehovú vegetáciu a drevinovú vegetáciu, odlíšiteľnú od príľahlej spôsobilej plochy resp. plodiny;
- priekopy príľahlé ku cestným komunikáciám sú v zmysle usmernenia od MPRV SR fotointerpretujú sa po hranicu cesty bližšie k osi kanála; obdobne aj pri príľahlosti k iným antropogénnym prvkom (ploty, železnice, záhradky, ...);
- priekopy príľahlé k intravilánu (jasne odlíšiteľná hranica medzi poľnohospodárskou plochou a dvormi a záhradami obytnej zóny) nie sú spôsobilé; pomocnou vrstvou je hranica intravilánu z vrstvy katastra nehnuteľností;
- priekopy s viditeľným spevnením betónovými tvárnicami nie sú spôsobilé výnimku tvoria priekopy s pevným dnom, ale nespevnenými bočnými stenami;
- priekopa ako neproduktívny prvok môže byť príľahlá aj k inému chránenému prvku.

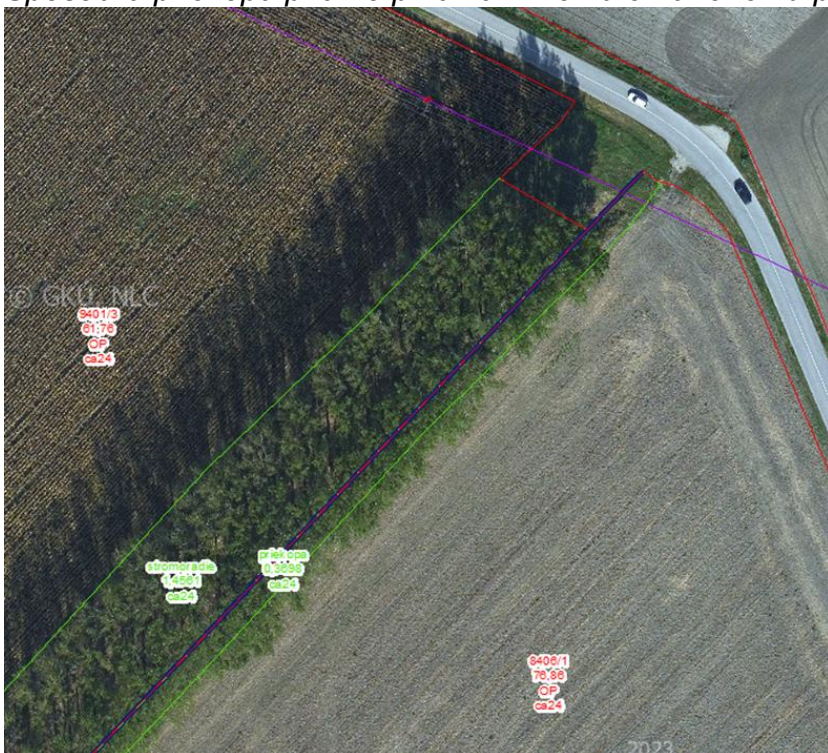
Príklad: Priekopa resp. hydromelioračný kanál po úprave šetrným čisteným na jednej strane brehu, pričom na druhej strane zostáva bohatá pôvodná vegetácia priamo príľahlá ornej pôde. Takéto prevedenie v poľnohospodárskej krajine tvorí významné vodné prvky a biokoridory, prínosné pre ochranu biodiverzity. Ich funkcia odvodňovania zostáva zachovaná a zároveň sa plní funkcia zadržiavania vody počas klimateckej zmeny.

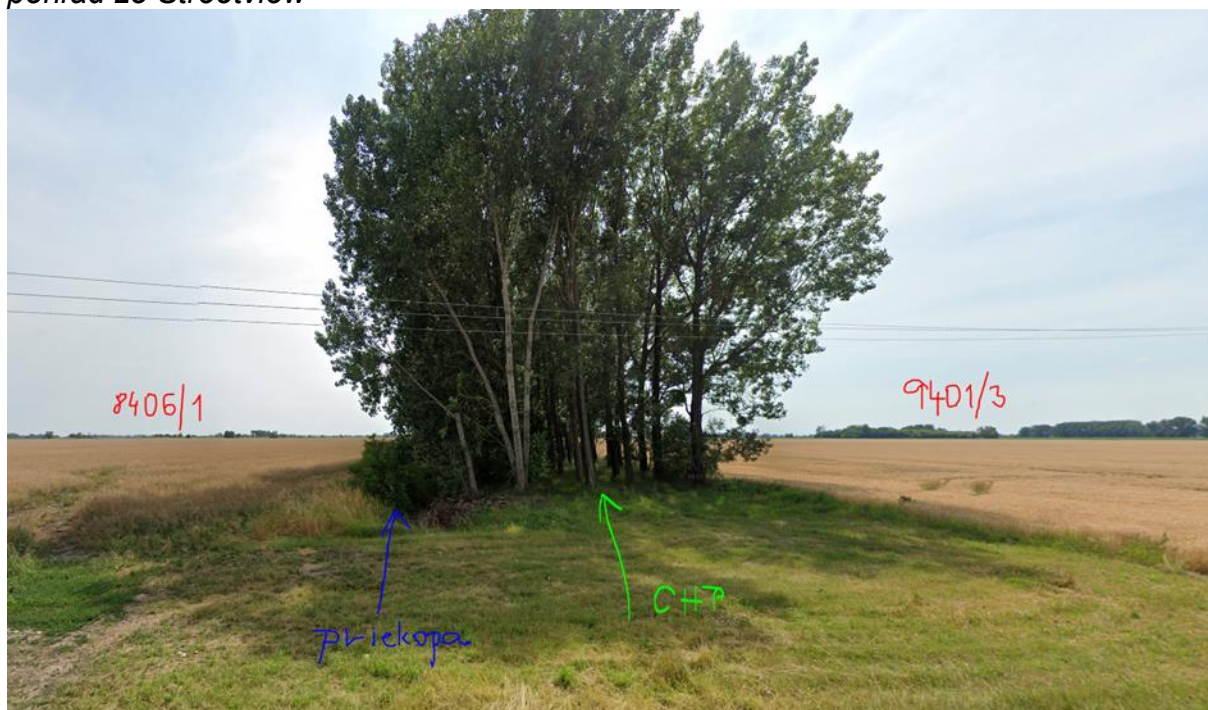
Hranica dielov prechádza stredom priekopy, v prípade že je neproduktívny prvok zároveň deliacim prvkom medzi dvoma DPB.

Spôsobilá priekopa priamo priľahlá k inému chránenému prvku (stromoradiu).

Spôsobilá priekopa priamo priľahlá k inému chránenému prvku (stromoradiu) – pohľad zo Streetview

Bylinné políčko a priekopa sa považujú za neproduktívne prvky, ktoré nepodliehajú normám týkajúcim sa dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu pôdy (DPEP), ale sú súčasťou osvedčených postupov poľnohospodárskeho pestovania alebo využívania zdrojov na poľnohospodárskej ploche, alebo sú k nej priľahlé, pričom ich príslušná plocha sa považuje za súčasť plochy poľnohospodárskeho pozemku, na ktorú možno poskytnúť podporu.